

OMNES UNUM

(TODOS UNO)

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV
V ZAMEJSTVU

1 9 6 4
STEV. 1

K A Z A L O

Goriški nadškof slovenskim duhovnikom	1
Glas ljubljanskega nadpastirja	2
Alojzij Košmerlj: Skrivnost ljubezni	3
Pastoralni tečaj na Barbani	4
Msgr. dr. Rudolf Klinec: Oglej in Gračež	6
Iz ideologije CMD	9
Duhovniški jubileji	12
Odšli so pred nami	14
Novice od povsod	17
Nove knjige	31
Iz uredništva	III

Glede vseh upravnih zadev in poravnave naročnine se obračajte naravnost na upravo. Rev. Matija Lamovšek, Ramón Falcón 4158, Bs. Aires, Argentina, ali pa na sledeče sobrate poverjenike:

Kanada: Rev. Anton Vukšinič, 146 Bell Street, Port Colborne, Ontario.

U. S. A.: Rev. Jožef Ferkulj, St. Vincent Home, 1340 N. — 10 Str. Quincy, Illinois, USA.

Čile: Rev. dr. Trđan, Capellán, Hacienda Acuelo, Est. Hospital, Chile.

Italija: Rev. Tone Iskra, Chiesa del S. Nome di Maria, Foro Traiano 89, Roma.

Trst: Msgr. Jože Jamnik, Boršt 91, Trieste.

Gorica: Mons. dr. Franc Močnik, Via Don Bosco 3, Gorizia.

Avstrija: Rev. Vinko Zaletel, Viktringer Ring 26, Klagenfurt.

Naročnina: Za Argentino in Čile 300 argentinskih pesov. Za U. S. A. 2.50 dolarja. Za vse ostale dežele vrednost zamenjave 2.50 dolarja. Kdor želi, more poravnati naročnino z mašnimi štipendiji. To velja zlasti za Evropo. Opraviti je treba tri sv. maše. Naj nihče ne opravi maš prej, dokler mu ni sporočeno, da so namenjeni zanj že določeni. Maše, za katere nam ni sporočeno, da so sprejete oz. opravljene, smatramo za neopravljene in naročnino za neporavnano.

Uprava

OMNES UNUM

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV V ZAMEJSTVU

LETO XI.

1964

ŠTEV. 1

Goriški nadškof slovenskim duhovnikom

Predragi sobratje!

Zelo sem si želel, da bi prišel med vas ob tem srečanju slovenskih duhovnikov, da vas pozdravim in izrečem dobrodošlico zlasti tistim, ki so prišli od daleč, ter vam voščim obilnih uspehov. Zaradi posledic majhne nezgode ne morem na Barbano, zato pa vam s tem pismom izrazim nekaj svojih misli.

Moj pozdrav naj velja predvsem predragim duhovnikom goriške nadškofije; onim, ki so pod mojo oblastjo, in onim, ki spadajo pod apostolsko administraturo v delu goriške nadškofije na jugoslovanskem ozemlju. Vse družī sveta skupna vez duhovništva, skupna vzgoja v goriškem semenišču ter dolga izkušnja v dušno pastirskem delu. Zato tudi zavzemajo ti prvo mesto v ljubezni in molitvah goriškega nadškofa. Vsi so sad duhovnega dela in napora, ki je dajal nadškofiji lepo število duhovnikov Gospodovih.

Poseben pozdrav tudi duhovnikom, ki so dovršili svoje bogoslovje v goriškem Centralnem bogoslovnem semenišču in pripadajo škofijam goriškega metropolitanskega okrožja. Ti ne smejo pozabiti Gorice, kot ne bo tudi goriška nadškofija nikdar nanje pozabila. Marsikaj je bilo za vse te škofije skupnega v zgodovini, a nad vsemi zgodovinskimi dogodki ostane skupna vez enega in nedeljivega duhovništva, da se uresniči Kristusovo delo med ljudmi, in dolžnost molitve in dela, da zavlada med vašim in tudi našim ljudstvom Kristus in njegovo kraljestvo.

Moj pozdrav tudi vsem ostalim slovenskim duhovnikom, ki so prišli nekateri tudi od daleč, da na tečaju skupno prouče duhovne zadeve slovenskih ljudi.

Po vas, slovenski duhovniki, pošiljam pozdrave tudi vsem slovenskim vernikom, zlasti onim, ki so skozi 200 let tvorili veliko družino goriške nadškofije, z voščilom, da bi vsem in vsakemu svetila Kristusova luč, ga razveseljevala božja bližina ter prekvašala vse Kristusova ljubezen.

Dragi sobratje duhovniki! Mi vsi tvorimo eno samo duhovniško družino, katere dolžnost je skrbeti za božje kraljestvo in se potruditi, da se bo to razširilo med ljudi današnjih dni v takih zgodovinskih okoliščinah, v katerih morajo živeti.

Te okoliščine so različne za razne kraje. Poleg onih, kjer živi slovensko ljudstvo na lastni zemlji na temeljih tradicij, na zemlji, kjer je bila pisana zgodovina njegovega verskega in kulturnega razvoja, so danes nastale nove okoliščine zaradi izseljevanja in iskanja dela pri evropskih narodih, s katerimi nas veže skupna zapadna kultura, in tudi v daljnih krajih Amerike.

Vi morate proučiti na osnovi zgodovinskih temeljev slovenskega naroda njegove sedanje potrebe. Proučiti morate te nove okoliščine in najti za vsako okolje, za vsak stan to, kar je danes potrebno. Le tako boste ohranili svojim vernikom najvišje dobrine, in sicer razodeto resnico božjo in stalnost v milosti pod okriljem svete Cerkve.

Najvažnejša zadeva je prav to, da se vsak kristjan zave odgovornosti, ki jo je prejel s svetim krstom, da nadnaravno usmeri svoje življenje in si privzgoji čut za občestveno življenje.

V ta namen ne zadostujejo več tradicionalne oblike, čeprav so lahko najboljše. Treba je poglobiti poznanje resnic, da postanejo življenjsko počelo; treba je velike jasnosti v osnovnih razodetih resnicah; treba je zakramentalne in moralne duhovne vzgoje, da se bo znal vsak prav odločati v raznih okoliščinah življenja in sprejemati odgovornosti; treba je cerkvenega duha — *sentire cum Ecclesia* —, ki ustvarja velikodušne sodelavce v božjem kraljestvu.

Končno je v vašem dušnopastirskem delu to najtežja, a najvažnejša stvar, da vsak prevzame popolno odgovornost za širjenje božjega kraljestva na zemlji. Ta naloga vzgoje vernikov zahteva vedno novih prilagoditev, toda ustvarja polne in velikodušne kristjane.

Želel bi, da bi bil to sad vašega srečanja, ki naj vam prinese obilo božjega veselja pri vaših vsakdanjih dolžnostih in skrbeh.

In to veselje odvisi od tega, kolikor bolj bo vsak izmed vas živel svoje duhovništvo ob vzvišenih ciljih, ob svetosti življenja in bo apostolski gorečnosti.

Voščilu dodajam še svoj blagoslov, ki ga pošiljam prav iz srca vsem.

† Andreas Pangrazio
goriški nadškof

Glas ljubljanskega nadpastirja

Apostolski administrator msgr. dr. Jože Pogačnik je slovenskim vernikom in duhovnikom v izseljenstvu v zvezi z izseljensko nedeljo 1963 govoril tele besede priznanja in vzpodbude.

„Naši stronaseljenci se počasi in organsko prilagojujejo novim krajem, njih jeziku in običajem. Dušno pastirstvo je med njimi krepko urejeno. Novo izseljenci, ali boljše povojni emigranti, so narodno visoko zavedni, svoji narodnosti vdano zvesti, in zlasti, kar občudujemo, kulturnotvorni. Tudi ti so si povečini že ustvarili drug dom in imajo urejeno dušno pastirstvo. Najnovejši izseljenci so tisti, ki hodijo na tuje na delo. Ti so večkrat raztreseni, živijo med tujimi ljudmi, katerih jezika ne znajo,

zato so osamljeni in versko ter socialno često nevarno ogroženi. Izseljenski duhovniki gredo za njimi, kakor za izgubljenimi ovčami, in jim pomagajo. V vsaki državi, kjer je kaj naših ljudi, imamo požrtvovalne, v revščini živeče izseljenske duhovnike, ki ne skrbe le za verske zadeve izseljencev, temveč jim tudi pomagajo na uradih pri urejanju njihovega položaja in pri domačih in tujih oblasteh. Naši ljudje na tujem naj često pišejo domov svojcem, naj iščejo zvez z drugimi Slovenci, zlasti z najbližjim slovenskim duhovnikom. Radi naj se z Bogom v svojem materinem jeziku pogovarjajo. Med seboj naj si radi pomagajo. Domovine in svojega jezika naj ne pozabijo.“

SKRIVNOST LJUBEZNI

Alojzij Košmerlj

V novo leto z obnovljeno vero, upanjem in ljubeznijo. Zlasti z ljubeznijo do božjega Učenika, ki nas je izbral za svoje služabnike in delivce božjih skrivnosti (1 Kor 4, 1). Razmerje z njim pa ne ostaja pri razmerju služabnika do gospoda, marveč se poglubi do skrivnostnih globin prijateljske ljubezni, po lastni Gospodovi besedi, ki nam je v sveti uri posvečenja polnila dušo z nepopisno sladkostjo: „Več vas ne imenujem služabnike, zakaj služabnik ne ve, kaj dela njegov gospod. Vas pa sem imenoval prijatelje, ker sem vam razodel vse, kar sem slišal od svojega Očeta“ (Jan 15, 15).

V medsebojni ljubezni med Jezusom in njegovimi duhovniki je obsežena vsa vzvišena, čudovita skrivnost našega duhovništva, skrivnost, ki jo ljudje ne umejo, ali jo morejo le od daleč slutiti, v našem srcu pa je neusahljiv vir veselja, zaupanja, tolažbe in moči. Vsakdanje naše prizadevanje naj gre neutrudljivo za tem, da bodo vezi ljubezni, ki nas vežejo z božjim Učnikom, vedno tesnejše. Po besedi svetega Pavla se moramo spreminjati iz sijaja v sijaj, da postajamo po milosti Svetega Duha Gospodu Jezusu vedno bolj podobni, vedno bolj enega srca in enega duha z njim (prim. 2 Kor. 3, 18).

V tem našem duhovniškem stremljenju nam prihaja Jezus ljubeznjivo naproti.

+

1. Vsak dan se nam razodeva v premišljevanju svetih evangelijev. Tu vstaja pred nami njegova vzvišena, mila podoba, njegova beseda razsvetljuje našo dušo, njegov čudoviti zgleđ ogreva naše srce. Vedno znova se vračamo k evangeljski zakladnici in vedno znova se po njej notranje obnavljamo in utrjujemo v ljubezni in zvestobi. Nikoli se evangeljsko bogastvo svetih misli in pobud ne izčrpa. Vsak dan se po njem odpirajo pred našim duhom prostranejša obzorja, Jezusove besede dobivajo vedno globlji pomen, njegovo življenje se preliva v naše življenje.

Naj nam bodo pri vsem poklicnem delu vsak dan znova zaželjeni trenutki tihe zbranosti v Jezusovi družbi, pri njegovih nogah. Njega vedno bolj spoznati bodi stalni cilj našega duhovniškega stremljenja, kakor je bil svetega Pavla, ki piše: „Nič drugega noem vedeti med vami ko Jezusa Kristusa, in to križanega“ (1 Kor 2, 2).

2. Za svetim evangelijem se srečujemo z Jezusom pri oltarju. Je to naše srečanje z njim najintimnejše. Trenutki svete maše so najsvetejši čas našega duhovniškega življenja, saj tu pomagamo Jezusu, da more obnavljati daritev svojega življenja za odrešenje sveta. Tu prejema Bog največjo čast in slavo, zahvalo in zadoščenje, tu se dvigajo k božjemu prestolu najučinkovitejše prošnje za milost, odpuščanje in pomoč. In mi smo tu Jezusovo orodje, tako potrebno, da bi brez nas ne bilo najsvetejšega zakramenta ne presvete mašne daritve.

Skušajmo se za daritev svete maše vedno vredno pripraviti, da nas bo Jezus pri oltarju vesel. In to bo vedno, kadar bo našel v nas dobro voljo in ljubeče srce. Naj nam bo sveta maša v polnem pomenu besede vsakdanje obnavljanje naše duhovne mladosti in svežosti, naše zvestobe in ljubezni. Obisk

najsvetejšega zakramenta nas tekom dneva osveži in potrdi življenjske vezi, ki nas po sveti maši vežejo z Jezusom v resnično življenjsko skupnost.

3. Po intimnih srečanjih z Jezusom v tihem premišljevanju in v najsvetejšem oltarnem zakramentu, ga najdemo in glejmo tudi v pastoralnih stikih z verniki, ki prihajajo k nam po pomoč, svet in tolažbo. Vsaka duša je odrešena in zaznamovana s Kristusovo krvjo. V pastirski skrbi za vernike se duhovnik čudovito približa Kristusu Gospodu, ki po nas izkazuje ubogim, grešnim ljudem svoje sočutje, usmiljenje, ljubezen in dobroto. Skrbni dušni pastir je res drugi Kristus, ki vidi prav v požrtvovalni vnemi za duše najlepši in najzanesljivejši dokaz naše resnične ljubezni do njega: „Ako me ljubiš zares, pasi moja jagnjeta, pasi moje ovce“ (Jan 21).

+

Naj bi nam bile te preproste misli vabilo na naši duhovniški poti v novem letu, kjerkoli se že nahajamo. Povsod je Kristus z nami. Njega bolj spoznati, vedno bolj ljubiti in mu vedno zvesteje služiti, to bodi naše stalno hrepenenje in stremljenje. Naj v naših srcih odmeva Pavlov klic: „Kristus je meni življenje, in smrt dobiček“ (Fil 2, 21).

Pastoralni tečaj na Barbani

Za 4. in 5. septembra 1963 so se zbrali zamejski duhovniki na otoku Barbani pri Gradežu v goriški nadškofiji, kjer je Duhovniška zveza iz Gorice organizirala 3. dušnopastirski tečaj. Prvi je bil v Celovcu l. 1961, drugi pa v Trstu leta 1962. Barbana je Marijina božja pot, ki letos praznuje stoletnico kronanja milostnega kipa, in je bilo primerno, da se Mariji poklonijo ob tej priliki tudi slovenski duhovniki, saj že stoletja romajo k njej tudi slovenski verniki zlasti iz Primorske. Je pa za tečaj tudi primeren kraj, ker je na otoku nov lep dom duhovnih vaj z dvorano za zborovanja.

Tečaj smo otvorili s pesmijo „Veni Creator“ v kapeli dóma. Nato je predsednik goriške Duhovniške zveze msgr. dr. Franc Močnik začel zborovanje in prebral pismo goriškega nadškofa, ker se sam zaradi bolezni ni mogel udeležiti otvoritve tečaja, kot je želel.

Potem je isti predsednik, ki je vodil ves tečaj, prebral pozdrave in blagoslov tržaškega škofa in pozdrave raznih sobratov: dr. Robiča iz Rima, dr. Šuštarja iz Švice, msgr. Ukmarja iz Trsta, dr. Žaklja v imenu Baragove zveze iz Buenos Airesa, dr. Gnidovca v imenu „Omnes unum“ tudi iz Argentine in g. Ošnjaka iz Benečije.

Sledil je prej določeni spored: Kratek pregled zgodovinskega ozadja Ogleja, Gradeža in Barbane, ki ga je podal msgr. dr. Rudolf Klinec, goriški stolni kanonik in nadškofijski kancler. Nato pa je bilo predavanje msgr. Jamnika iz Trsta „Zahteve današnjega časa in naša pridiga“, ki je izzvalo živahen razgovor.

Popoldne je bilo na vrsti predavanje o organizacijah izseljenskega duhovnika g. Ignacija Kunstlja iz Londona, ki mu je zopet sledila pestra debata.

Naslednji dan je bilo predavanje o delitvi zakramenta sv. pokore današnjim ljudem. Zelo živahna debata je pokazala, kako važno je to vprašanje in kako si duhovniki želijo jasnih pojmov o vseh teh problemih.

Popoldne je najprej izven programa msgr. dr. Vodopivec iz Rima, član ene izmed koncilskih komisij, v enournem predavanju podal mnogo novosti in podrobnosti iz prvega zasedanja cerkvenega zbora, nato pa je dr. Janez Zdešar predaval o pripravi novoporočencev na zakon. Tudi po tem predavanju je bil živahen, a lepo urejen razgovor. Glede razgovora po predavanjih je treba priznati, da so bili vsi živahni, a disciplinirani, da so res doprinesli veliko novih misli v dopolnilo k predavanjem.

Z zahvalno pesmijo v Marijinem svetišču smo zaključili tečaj in priporočili Mariji sebe in vse potrebe naših ljudi.

S tečaja smo poslali vdanostne pozdrave svetemu očetu Pavlu VI. in vsem škofom obmejnih škofij, kjer bivajo Slovenci, in sicer goriškemu, tržaškemu, videmskemu in celovškemu.

Udeleženci tečaja smo poslali tudi prošnjo marquetteškemu škofu v ZDA, naj bi kmalu začel škofijski proces za Baragovo proglasitev blaženim.

Tečaja se je udeležilo 52 duhovnikov in sicer: 12 iz goriške, 15 iz tržaške in 5 iz videmske škofije; 9 iz Koroške in Avstrije, ostali pa so bili iz drugih delov Italije, iz Francije, Nemčije, Anglije in Argentine.

Na pozdrave s tečaja je vodstvo ob koncu prejelo odgovore, ki jih tudi tu objavljamo.

Brzjav sv. očeta Pavla VI.

Slovenskim duhovnikom Zapadne Evrope, bratsko združenim, sveti oče iz srca pošilja apostolski blagoslov v potrdilo dobrih sklepov in poročstvo novih božjih milosti za vedno bolj goreč in uspešen apostolat.

Kard. Cicognani

Pismo goriškega nadškofa msgr. Andreja Pangrazio

je bilo prebrano za začetek tečaja, kot stoji v poročilu spredaj, in ga objavljamo posebej na uvodnem mestu te številke.

Brzjav celovškega škofa msgr. Jožefa Koestnerja

Z odkritosrčnim veseljem se zahvaljujem za pozdrave in iz srca blagoslavljam udeležence tečaja slovenskih duhovnikov.

Odgovor videmskega nadškofa msgr. Jožefa Zaffonato

S hvaležnostjo voščim vse najboljše in vse blagoslavljam.

Odgovor tržaškega nadškofa msgr. Antona Santina

Vsem duhovnikom, zbranim na Barbani, ki iščejo boljših poti, kako priti do duš, pošiljam poseben blagoslov.

OGLEJ IN GRADEŽ

(Predavanje na pastoralnem tečaju na Barbani 4. in 5. sept. 1963)

Msrgr. dr. Rudolf Klinec, Gorica

Tretji pastoralni tečaj slovenskih duhovnikov v zamejstvu se vrši letos na Goriškem, in sicer v senci Marijinega svetišča na Barbani. Barbanska božja pot pa je tesno povezana z Gradežem in Oglejem, ki sta imela kot sedeža dveh važnih patriarhatov zelo burno in važno zgodovino. Veličastni baziliki v Ogleju in v Gradežu sta dika in ponos goriške nadškofije, saj sta kaj zgovorni pričci cvetočega verskega življenja, ki se je tu razmahnilo že v prvih krščanskih stoletjih.

Zato je primerno, da se v začetku tega pastoralnega tečaja krajevno in zgodovinsko orientiramo in tako čim bolj spoznamo zgodovinsko in umetniško važnost tega najbolj značilnega kotička goriške nadškofije.

Oglej — drugi Rim

Tri tisoč rimskih legionarjev je l. 181 pr. Kr. ustanovilo Aquileio kot obrambno kolonijo proti ilirsko-keltskim plemenom Norikov, Karnov, Istrov in Japodov. Oglejska vojaška kolonija je služila kot izhodišče za vojaške pohode proti Vzhodu, kot obrambna postojanka proti barbarskim vdorom v Italijo in kot zaščitnica važnih rimskih cest, ki so se križale prav pri Ogleju in ki so vezale Italijo preko Trbiža z Norikom, preko Emone s Podonavjem in preko Trsta z Istro in Dalmacijo.

Cesar Avgust se je za časa bojev z ilirsko-keltskimi plemeni preselil v Oglej, da je bil bliže bojišču, in iz Ogleja so odkorakale legije, ki so za vedno zlomile odpor ilirskih plemen ter pomaknile meje rimskega cesarstva do Donave. Po teh zmagah je naša dežela postala posebna upravna enota: „decima regio Venetia et Histria“. In Aquileia, njena prestolnica, imenovana tudi „Altera Roma — drugi Rim“, se je razvila v cvetoče mesto, kot nam pričajo arheološki ostanki luke, foruma, nagrobnikov, mestnih ulic in zlasti blestečih mozaikov.

Oglej je bil pozorišče težkih bojev. Leta 169 po Kr. so ga oblegali Kvadi in Markomani, ki pa jih je pregnal cesar Mark Avrelij. Večjega zgodovinskega pomena je bila „oglejska vojna — bellum Aquileiense“: cesar Maksim Tracijski je leta 238 odkorakal z vojsko z vzhoda, da bi zavzel Rim. Ob vstopu v Italijo je oblegal Oglej. Ko pa ni mogel mesta zavzeti, so razjarjeni vojaki ubili njega in sina Maksima in pohod se je izjalovil.

Oglej je imel cvetoče trgovske stike z Vzhodom, zato je prišel kmalu v stik z mladim krščanstvom. Staro poročilo, ki pa je le legendarnega značaja, pravi, da se je izkrcal v Ogleju sv. Marko evangelist in da je bil njegov učenec sv. Mohor posvečen od samega sv. Petra v Rimu za prvega oglejskega škofa. Gotovo pa je, da je obstajala prva krščanska občina v Ogleju že proti koncu 3. stoletja, kajti komaj je milanski edikt z leta 313 naklonil krščanski veri svobodo, že stopa na plan v Ogleju hierarhično urejena Cerkev s škofom Teodorom na čelu, ki je zgradil že 7 let pozneje (320) sklop veličastnih cerkvenih poslopij, kot je razvidno iz preostalih mozaikov. Oglej se je kmalu razvil v važno krščansko kulturno središče: škof Valerijan je odprl višjo cerkveno šolo, ki so jo obiskovali

sv. Hieronim, pisatelj Rufin, Bonoz, Florencij. Oglejska Cerkev je zaslovela kot „tribuna pravovernosti“. Sv. Hieronim vzklika: „Oglejska duhovščina je slična zboru blaženih!“ Apostolska vnema oglejskih škofov je razširila krščanstvo po vsej Veneciji, Histriji in Noriku. Tako si je Oglej zgradil lastno cerkveno provinco in oglejski škofje so dosegli oblast in dostojanstvo nadškofov in metropolitov.

Za časa selitve narodov je oglejska nadškofija doživljala tragične dneve. Leta 452 je Atila mesto razdejal. Toda pozneje, ko so Ostrogoti zasedli Italijo, je Oglej ponovno oživel. Tedaj pa je bizantinski cesar Justinijan začel vojno z Ostrogoti in si podvrge tudi naše kraje. A že l. 568 so Longobardi prešli Julijske Alpe in preplavili severno Italijo. Kralj Alboin je pustil v Čedadu nečaka Gisulfa, ki je skušal pregnati Bizantince in zasesti vso Furlansko nižino. Tudi Oglej je padel v njegove roke. Bizantinci pa so si s svojo mornarico obdržali obalna mesta in otoke. In tako se je ustalila nenaravna razmejitev, ki je našo deželo razkosala na dvoje: vse suhozemsko področje je prešlo pod oblast Longobarđov in je pozneje tvorilo vojvodino Furlanijo s središčem v Čedadu; vse obalno ozemlje ob severnem Jadranu s Trstom, tržaškim Krasom in Istro je pa ostalo pod oblastjo Bizantincev. Oglej, ki je dokončno izgubil vsak politični pomen rimske postojanke, je prišel pod Longobarde, Gradež pa je ostal pod Bizantinci.

Oglej je začel ponovno propadati. Močvirje in mrzlica sta se hudo razpasla. Meščani so bežali drugam. Patriarhi so se sprva zatekli v Krmin in nato v Čedad. Patriarh Pavlin II., osební prijatelj Karla Velikega, je ponovno okrepil duhovno oblast oglejskih patriarhov, njegovi nasledniki so pa utrdili tudi svetno oblast, zlasti pod nemškimi cesarji, tako da so patriarhi postali pravi svetni vladarji. Patriarhi so hoteli obnoviti veličino Ogleja: patriarh Maksencij je popravil baziliko, ali ogrski vpad jo je spet porušil. Zato je patriarh Popon (1019-1042) začel z novimi obnovitvenimi deli: ponovno je pozidal baziliko, zgradil je veličastno palačo patriarhov in zvonik, utrdil mestno obzidje. Toda mesto je šlo nevdružno navzdol, zlasti zaradi močvirja. Leta 1420 so Benetke zasedle Oglej in ukinile svetno oblast oglejskih patriarhov. Patriarhi so se nastanili v Vidmu. Leta 1509 si je Avstrija podvrgla Oglej in ni več dovolila, da bi patriarhi, ki so stolovali v Vidmu v beneški republiki, vršili duhovno oblast na avstrijskem ozemlju. Zato je papež Benedikt XIV. leta 1751 zatrl oglejski patriarhat in na njegovih ruševinah ustanovil goriško in videmsko nadškofijo.

Oglej je iz nekdanjega velemesta in sedeža mogočnih patriarhov postal vas, ki danes šteje 3300 duš.

Patriarhalni sedež v Gradežu

Bogati Oglejčani so si že v rimskih časih zgradili na gradeškem otočiču vile in pristave. Tjakaj so hodili letovat. Otok pa je služil tudi kot zatočišče ob času vpadov sovražnih plemen. Tako so se tjakaj rešili številni Oglejčani ob času hunskega vdora. Ko so se leta 568 bojevale ostre bitke med Longobardi in Bizantinci, se je oglejski škof Pavlin I. zatekel v Gradež in se tam nastanil. Gradež se je začel imenovati „Aquilaia nova“, škof Pavlin (557-569) pa si je prvi privzel naslov „oglejski patriarh“. Njegov naslednik patriarh Elija (571-588) je zgradil v Gradežu veličastno baziliko sv. Evfemije in si je na zboru podložnih škofov priboril juridično priznanje prenosa metropolitovskih pravic iz Ogleja v Gradež. Med tem je nastal v Cerkvi težki razkol „treh poglavij“. Pavlinova naslednika Elija in Sever sta bila razkolniška škofa. Po Severjevi smrti je nastopil patriarh

Kandidian, ki je bil katoliški, zato so si razkolniki postavili protipatriarha s sedežem v Ogleju. Longobardski kralj Agilulf je novega patriarha v Ogleju takoj priznal. Tako sta si v razdalji 10 km stali nasproti dve patriarhalni cerkvi v Ogleju in v Gradežu. Sveta stolica je priznala oba patriarhalna sedeža, ki pa sta si bila sovražna tudi še potem, ko je razkol prenehal (698). Bolj kot za verski je šlo za politični boj med Bizantinci in Longobardi, med vzhodnim in zahodnim cesarstvom, pozneje pa med beneško republiko, kamor je spadal Gradež, in med avstrijsko monarhijo, kamor je spadal Oglej.

Gradeški patriarhi so bili orožje v rokah dožev. Leta 1451 pa so patriarhi prenesli sedež iz Gradeža v Benetke in tako je Gradež izgubil svojo veličino. Pod Benetkami je ostal do leta 1815, ko je prišel pod Avstrijo. V zadnjih časih se je iz preprostega ribiškega naselja razvil v važno turistično mesto. Ponos Gradeža pa sta bazilika Marije Milostne in bazilika sv. Mohorja in Fortunata, nekdanji sedež gradeških patriarhov.

Pokristjanjenje Slovencev na Primorskem

V drugi polovici 6. stoletja so se začeli Slovenci seliti v alpske predele, ki so jih bili zapustili Longobardi. V širokih kolonizacijskih tokovih so zasedli Posavje, Kras in okoli leta 590 tudi Soško dolino. Po prvotnih bojih z Longobardi se je ustalila nova narodnostna meja (limes), ki je šla od Devina preko Fare, Kimina, Čedad, Nem proti Kanalski dolini, in je nastopila doba miru.

Oglejski patriarhi so prenesli svoj sedež v Krmin (627) in nato v Čedad (734) in tako so prišli v neposreden stik s Slovenci. Zato pa je razumljivo, da so patriarhi, in zlasti še Pavlin II. (787-802), razvili živahno misijonsko delo med Slovenci. Benediktinska samostana v štivanu in sv. Martina v Belinji ter patriarhov dvor v Krminu in v Čedadu so bili močna žarišča krščanstva. Primorski Slovenci smo tako sprejeli krščansko vero iz Ogleja vsaj 200 let poprej, ko sta prišla sv. brata Ciril in Metod na Moravsko. S tem seveda ne zanikamo važnosti kulturnega in verskega dela sv. bratov tudi med našimi pradedi, saj sta šla s svojimi učenci prav skozi naše kraje proti Benetkam in Rimu.

Devica Marija na Barbani

Dva starodavna letopisa, Gradeška in Altinska kronika, takole opisujeta nastanek božje poti na Barbani: Dva meščana iz Trevisa, Barban in Tarilesij, sta se leta 582 zatekla na gradeško obalo pred longobardskim nasiljem. Pa jima je Devica Marija razodela, naj ji postavita svetišče na otoku. Pušavnika sta sporočila to Marijino željo patriarhu Eliji v Gradežu, ki je koj prišel na otok in tu našel kip in temelj Marijine cerkve. Zato je zgradil na tistem prostoru cerkev Mariji na čast in zraven nje samostan. Prvi opat je postal Barban in po njem se je imenoval tudi otok „Barbana“.

Barbansko svetišče so sprva upravljali benediktinci, ki so imeli v deželi še druge samostane (štivan, Sv. Martin v Belinji, Sv. Mihael v Cervignanu, benediktinke sv. Marije Velike v Ogleju).

Na Barbano so romali številni romarji iz oglejskega in iz gradeškega patriarhata. Poleg Furlanov, Tržačanov, Istranov so semkaj romali zlasti Goričani. Med slovenskimi romarji so se odlikovali zlasti Svetokrižani in nekatere vasi iz Slov. Benečije. V inventarskem zapisniku barbanske premičnine za leto 1613 so zabeležene tudi „naglavne rute slovenskih žena“ in v nekem drugem dokumentu iz leta 1674 je imenovano „romanje številnih Kranjcev“.

Otok Barbana je pogostoma menjal gospodarje, zdaj je spadal pod oglejski, zdaj pod gradeški patriarhat; l. 1513 ga je papež Leon X. vključil v opatijo Sesto pri Portogruaru; l. 1789 je prišel pod videmske nadškofe, leta 1818 pod goriško nadškofijo. Benediktinski menihi so upravljali Barbano kakih 900 let; nato so jo prevzeli svetni duhovniki, zatem frančiškani (260 let); nato spet svetni duhovniki. Kardinal Missia je l. 1901 spet vrnil svetišče frančiškanom.

Cerkev je bila večkrat prenovljena: prvo je zgradil patriarh Elija (582); prenovljena pa je bila leta 1593 in 1732. Sedanja cerkev so zgradili v letih 1911-24. Posvetil jo je nadškof Margotti 2. avgusta 1936. Veličastni baročni oltar je star že kakih 260 let.

Letos praznujemo stoletni jubilej Marijinega kronanja: dne 15. avgusta 1863 je goriški nadškof Adrej Gollmayer kronal glavi Device Marije in Deteta Jezusa. Slovesnosti sta se udeležila beneški patriarh kardinal Trevisato in videmski nadškof Casasola.

Na jubilejne proslave so prišli letos številni romarji iz Goriške, Tržaške in Videmske; višek je bil v nedeljo 25. avgusta, ko je imel tu pontifikalno mašo beneški patriarh kardinal Urbani.

Naj se naš pastoralni tečaj vrši pod zaščito barbanske Kraljice!

IZ IDEOLOGIJE CMD

Glasilo Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov LRS Nova pot, 1963, številka 2 — 3, prinaša na prvem mestu članek izpod peresa dr. Stanka Cajnkarija, glavnega urednika glasila in dolgoletnega dekana ljubljanske teološke fakultete, pod naslovom: Temeljne ideje. Društvo ima članek za zelo važen, ker so ga kot glavno stvarino obdelovali na društvenih sestankih v februarju, kot je v isti številki drugod povedano.

Članek je tudi za nas zelo važen, ker nam kaže, kar nas kot slovenske duhovnike vedno zanima, stališče in mišljenje skupine nekaterih sobratov v domovini, ki so ideologi CMD.

Vodilna misel članka je takoj v začetku jasno izražena. V kratkih besedah je ta: Tudi v Cerkvi se danes močeno uveljavljajo ideje strpnosti, dialoga, no uveljavljajo ideje medsebojnega zapanja. To je zlasti vidno pri papežu Janezu XXIII. in na sedanjem II. vatikanskem cerkvenem zboru. Ti pojavi

potrjujejo pravilnost idej in prizadevanj duhovnikov Cirilmetodijskega društva.

Ves članek preveva splošna misel: Cerkev nam danes daje prav. Podrobneje ne opredeljuje, v čem jim daje prav in se morejo sklicevati na ideje papeža Janeza XXIII. in sedanjega koncila in v čem se nanje ne morejo sklicevati. Tako članek tiho vsebuje misel, da so vse glavne važne in usodne odločitve ideologov CMD pred komunistično revolucijo v naši domovini, med revolucijo in po njej v skladu z omenjenimi lepimi in vzvišenimi idejami v Cerkvi.

Naj v pojasnitev te vsebine članka v informacijo slovenskim duhovnikom v zamejstvu izpišemo iz njega glavna značilna mesta:

„Temeljne in vodilne ideje, ki so v tem koncilu na delu... so vsaj indirektno potrdilo pravilnosti idej in prizadevanj, ki smo jim kot jugoslovanski duhovniki posvetili svoje življenje in s po-

močjo katerih smo skušali sodelovati pri ureditvi odnosov med Cerkvijo in oblastjo v naši domovini“ (str. 65).

„Ne upam si trditi, da smo samo mi, ki smo se odločili za tovarištvo v osvobodilni borbi, krščansko misel prav razumeli... Upam pa si reči, da je življenje našo odločitev potrdilo. Ne zaradi tega, ker smo zmagali... Mislim na potrditev, ki prihaja s cerkvene strani, čeprav se ne tiče naših takratnih odločitev, temveč le velikih etičnih imperativov Kristusove Cerkve: ljubezni do vseh ljudi, zaupanja in vere v človeka, bratstva in vsesplošnega prijateljstva“ (str. 83).

„Predvsem je vernim ljudem manjkalo zaupanje v dobro voljo ustvarjalcev nove svobode in novega reda. Resnica in laž o Sovjetski zvezi, o Stalinu in njegovem krvavem komunističnem eksperimentu sta ustvarili take prepade, da jih tudi ljubezen do domovine ni mogla premostiti. Kdor je zajemal le iz obubožanega arzenala protikomunistične literature, ni mogel od danes do jutri postati ubogljiv redov v osvobodilni vojni, ki so ji načelovali komunisti...“ (str. 82—83).

„Vedno gre za zaupanje, za zaupanje v človeka in preko njega tudi za zaupanje — vsaj rahlo zaupanje v njegov nazor. Toda tu je zopet težava. Zaupanje v človeka bi vsaj kot abstraktno krščansko normo še zmogli, ne moremo pa zaupati njegovemu nazoru, ki tajni Boga in ne priznava resnici karakterja absolutnosti, tako pravijo nekateri... Naše nezaupanje, povezano s pomanjkanjem ljubezni in s hladom, ki ni nič Kristusov, nevero samo pospešuje. Morda se bomo morali navaditi na drugačno mišljenje. Saj je prav mogoče, da je sodobna nevera zarodek nove religije, ki bo krščanstvu bliže, kakor je npr. budizem. Strah pred relativnostjo resnice bo počasi splahnel...“ (str. 84).

„Ne bilo bi prav, če bi ideje in ljudi, ki nam ne ugajajo, kar obsodili in za-

vrgli. Filozofija dialoga pravi, da moramo misli in čustva drugih ljudi predvsem poznati. Zahteva, da se slehernemu človeku približamo z dobrotnim razumevanjem. Naša duhovniška društva so nekake osnovne šole za teorijo in prakso resničnega in vsesplošnega humanističnega dialoga v naši domovini. Bilo bi povsem zgrešeno, in skoraj že neopustljivo, če bi sedaj, ko dobiva ideja sporazumevanja odločnejšo zaslobo v najvišjih cerkvenih krogih, te svoje „šole“ zanemarili ali z indiferentnostjo, udobnostjo in plašnostjo degradirali“ (str. 85).

„Najbolj vznemirljiva (pa morda prav zaradi tega najbolj odlična) posebnost novih časov je tako imenovani ideološki pluralizem“ (str. 68).

„Tudi slovensko ljudsko občestvo je postalo pluralističen organizem. Slovensko ljudstvo ima sicer enotno narodno zavest, nima pa več enega samega svetovnega nazora“ (str. 82).

„Mislim, da so srca naših duhovnikov uglašena na struno čistega in iskrenega krščanstva. Vsaj po veliki večini. Tu ni razlik med člani društev in onimi, ki niso. Mislim tudi, da bi jih ne smelo biti v ljubezni do domovine. Zato ne vem, zakaj bi ne mogli biti vsi tudi lepo društveno občestvo. Naši škofje bi mogli tako še bolj odločno povedati, kaj v imenu svojih duhovnikov in vernikov želijo. In to vsepovsod, doma prav tako kakor v Rimu“ (str. 84).

„Mnogi stanovski tovariši nas niso razumeli. Nekateri še danes ne razumejo. Vendar je takih vedno manj. Po vsem, kar se dogaja na koncilu, je ozkost, nestrpnost, bojevitost varljiva stranpot, ki vodi le v zmedo in mržnjo. Trdno sem prepričan, da smo na dobri poti. Vse, kar se dogaja, je preizkušnja resnicoljubnosti, iskrenosti in dobre volje. Izcip pa delamo vsi, mi in tisti, ki nas presojujejo“ (str. 85).

„...življenje v skupni domovini, medsebojno spoznavanje in spoštovanje,

sožitje z vernimi, malovernimi in nevernimi, dialog z nešteti nazoni, ob bor-nem upanju na velik uspeh, odstranjevanje predsodkov in mržnje, starih očitkov in novih nesporazumljenj. To je naša naloga in naša preskušnja. Ne pravimo, da so nam jo naložili vatican-ski zborovalci. Kar delamo, je v skladu z njihovimi spoznanji. Zapoved ljubezni do ljudi ne pozna meja. To je dolžnost, ki velja do praga večnosti... Neposredni uspehi ali neuspehi ljubezen-skega tveganja obligacije ne spremene. Tudi dvom o nesmiselnosti prijateljstva, ki ga ponujamo in sprejemamo, ne more biti izgovor. Nič ne vem, kako naše besede na oni strani zvene. Važno je, da z vso močjo zaupamo“ (str. 83).

„Ali bi marsičesa že ne imeli, če bi drugače začeli. Ne le redki posamezniki, temveč kot občestvo. Z zaupanjem in ne z odporom. Naši ljudje so mojstri v odkrivanju nemoralnosti, nepoštenosti in prevar vseh kategorij. Vendar snemanje krink ne zaleže veliko. Če smo prepričani, da svet krščanstvo potrebuje se moramo lotiti svoje misije na učinkovit način. To pa ni licemersko spraševanje tuje vesti, temveč borba za pravo, skladno podobo krščanskega človeka“ (str. 83).

O preteklosti nosilcev te ideologije

člankar pravi: „Tudi mi nismo vedeli, kaj se pravzaprav dogaja (po prvi svetovni vojni v naši domovini), ker smo marsikaj presojali zgolj po nekih abstraktnih teorijah in ne v skladu s sociološkimi dejstvi. Zato smo se navduševali za ideje mladinskega gibanja, teoretizirali smo o obnovi vere, kulture, umetnosti in seveda tudi družbe. V desetletju pred 2. svetovno vojno smo se bolj intenzivno oprijeli narodnostne ideje in smernic tako imenovanega krščanskega socializma... Ko sem ob neki priliki zelo jasno povedal, da je katoliško mladinsko gibanje zakrnelo v dokaj nejasno religiozno romantiko, ki ni v skladu s trdoto življenja in s krivicami, in da bi se bilo treba orientirati v energično socialno akcijo, me je le malokdo prav razumel. Le redki katoliški izobraženci, duhovniki in laiki, so se zatekli v krščansko socialistični pokret“ (str. 81).

Na sodelovanje v Osvobodilni fronti se nanašajo besede: „Vojna, ki je nismo hoteli, in naša borba za svobodo, ki smo jo morali hoteti, sta nam v celoti potrdili vse temeljne misli o dolžnostih krščanskega človeka do drugače mislečih bratov, ki so vse žrtvovali za svobodo istega naroda, iz katerega smo izšli mi sami“ (str. 82).

Miren sem. Vedno sem hotel izpolnjevati voljo božjo, vedno, vedno. Molim za Cerkev, za otroke, za duhovnike in škofo, da bi bili sveti, za ves svet.

Prišel sem iz ubožne in majhne vasice Sotto il Monte. Trudil sem se, da se ne bi nikdar oddaljil od ubožstva in skromnosti. Kako velike milosti mi je izkazal Gospod: sveti župniki, vzorni starši, trdna krščanska tradicija, zadovoljnost in mir v ubožtvu.

Hočem umreti, ne da bi vedel, če imam kaj svojega. Uboštvo me je večkrat spravilo v zadrego, zlasti kadar nisem mogel pomagati svojim dragim, ki so bili zelo revni, in kakšnemu sobratu. Toda zaradi tega se nisem pri-toževal.

DUHOVNIŠKI JUBILEJI

Prelat msgr. dr. Jakob Ukmar, starosta tržaških duhovnikov, je dne 12. julija 1963 obhajal 62-letnico mašništva. Naslednji dan, 13. julija, je dopolnil 85 let življenja.

Župnik Matija Jager — 70-letnik. Med sedanjimi župniki slovenskih župnij v Clevelandu zavzema najvidnejše mesto. Je še edini iz starejše generacije uglednih in zaslužnih slovenskih župnikov v tem mestu: Ponikvarja, Hribarja in Omana. Prva dva sta že pokojna, župnik John Oman pa uživa zasluženi pokoj.

Župnik Matija Jager se je rodil 4. septembra 1893 v Ljubljani. V ljudsko šolo je hodil na Grabnu. Leta 1904 je začel študirati gimnazijo na II. državni gimnaziji. Po maturi leta 1912 je vstopil v ljubljansko bogoslovje. V duhovnika je bil posvečen leta 1916. Po novi maši je bil imenovan za kaplana v Borovnici, kjer je deloval štiri leta. Leta 1920 je bil prestavljen v Dob pri Domžalah. Tudi v tem kraju — kot že prej v Borovnici — je razvijal vsestransko delavnost 4 leta, nakar je bil po polletnem bolezenskem dopustu imenovan za kaplana v župniji sv. Jakoba v Ljubljani. Na tem mestu je zvedel, da župnik Jernej Ponikvar s slovenske fare sv. Vida v Clevelandu išče slovenskega kaplana. Jubilant se je takoj odločil za odhod v ZDA. Kaplansko mesto v župniji sv. Vida v Clevelandu je nastopil januarja meseca 1927. Tudi tu se je ves posvetil delavnosti v dušnem pastirstvu in v vseh župnijskih organizacijah. Zlasti mladini je posvetil vso skrb. Zato je njegova velika zasluga, da tkzv. drugi slovenski emigracijski rod v tej župniji še govori slovensko. Farani, tedanji fantje in dekleta, sedaj že odrasli, se z veseljem spominjajo tistih let, ko je med njimi nesebično deloval župnik

Jager in jim pripravil toliko lepih prireditvev. Leta 1940 je Rev. Jager postal župnik v Barbertonu, Ohio. Polnih dvanajst let njegovega neumornega in trdega dela je bilo posvečenih tej fari. Še danes viden rezultat tedanjih Jagrovih naporov sta nova lepa cerkev Kristusa Kralja in preuredba stare cerkve v lepo župnijsko dvorano.

Ko je leta 1952 tedanji župnik v župniji Marije Vnebovzete v Clevelandu msgr. Vid Hribar zaprosil za upokojitvev, je clevelandski nadškof Edvard Hoban imenoval za njegovega naslednika Matijo Jagra.

Tudi v tej župniji so župnika Jagra čakale težke naloge. Cerkev je bila premajhna. Prav tako župnijska šola ni mogla zaradi pretesnih prostorov v vsem služiti svojemu namenu. Zato župnik Jager ni dosti okleval. Po posvetu s farani se je odločil, da bo Mariji postavil novo, še lepše svetišče, slovenski in angleško govoreči mladini pa prav tako preskrbel nove udobne šolske prostore. Staro cerkev je spremenil v športno dvorano in telovadnico, šolsko igrišče ob cesti Saranec pa dal asfaltirati.

To delo je zahtevalo toliko naporov in finančnih sredstev, da njegovi ljubljani znova in znova zatrjujejo, da župnik Jager zasluži njihovo trajno hvaležnost že zaradi nove cerkve in šole, tudi če bi med njimi sploh nič drugega ne storil. Njegova delavnost pa ni bila omejena samo na pozidavo nove cerkve in postavitev novih šolskih prostorov, ampak se je raztegnila na vsa delavna področja v njegovi župniji: na versko, kulturno-prosvetno, karitativno in gospodarsko.

S prihodom novih slovenskih protikomunističnih emigrantov se je zvišalo tudi število njegovih faranov. Župnik

Matija Jager jih je sprejel z odprtim srcem in jim pomagal lajšati ter premagovati začetne težave. Dal jim je na razpolago župnijske prostore za njihove kulturne prireditve ter zlasti za sobotno slovensko šolo, ki jo obiskuje lepo število slovenskih otrok.

Njegove 70-letnice so se pevci in pevke cerkvenega zbora pod vodstvom M. Rakarja spomnili 3. septembra s podoknico. V pozdrav so mu zapeli pesmi: Doni naj pesem, Zdravica in Pozdravljen bodi. Dne 4. septembra je bilo pri jubilentovi maši ljudi kot ob nedeljah; zvečer tega dne so mu privedili farani slavnostno pojedino v Charter house v Euclidu. Govorilo je več Slovencev, med njimi tudi dr. Miha Krek. Vsi so mu izražali zahvalo za opravljeno ogromno delo.

Župnik Matija Kebe — 80-letnik. Sedem dni za župnikom Jagrom je v ZDA obhajal lep življenjski jubilej še drugi slovenski duhovnik. Je to g. Matija Kebe, župnik slovenske fare v Pittsburghu, ki je 11. septembra dočakal 80 let.

G. župnik Kebe se je rodil 11. septembra 1883 v vasi Dolenje jezero pri Cerknici na Notranjskem. Očeta je izgubil že, ko je bil star šele 7 mesecev. Nato je morala skrbeti za vseh šest otrok njegova mati Marjeta, roj. Martinčič. Jubilant je hodil v ljudsko šolo v domačem kraju, gimnazijo je študiral v Ljubljani, decembra 1901 pa je odšel za svojimi v ZDA ter se naselil v okolici Pittsburgha. V ZDA je prevzel skrb za mladega fanta njegov ožji rojak, tedanji župnik slovenske fare Marije Vnebovzete v Pittsburghu Ivan Kranjec, doma iz Starega trga na Notranjskem. Narodjenega fanta je spravil v šole in skrbel zanj, dokler ni v njegovi fari pel nove maše 2. julija 1911. Prvo kaplansko mesto je jubilant dobil na slovaški fari sv. Cirila in Metoda v Charleroi, Pa. Tu se je naučil slovaščine. Med Slovaki je uspešno deloval pet

let. V mestu Charleroi mu je leta 1916 umrla tudi mati. S tega mesta je oskrboval tudi misijonsko postajo v Fayette City. V decembru 1916 je bil imenovan za župnika na hrvaški župniji presv. Srca Jezusovega v McKeesportu, Pa., kjer je za dušni in telesni blagor hrvaških naseljencev skrbel polnih 18 let, dokler ni bil po smrti Jožefa škurra imenovan za župnika slovenske fare Marije Vnebovzete v Pittsburghu.

Delo, ki ga opravlja g. župnik Kebe med svojimi župljani-Slovenci in ne-Slovenci je tako vsestransko, da je dobršen del zgodovine slovenske naselbine v Pittsburghu najtesneje povezan z njegovim imenom.

Franc Glavač, župnik na fari Perpetuo Socorro pri Buenos Airesu, je obhajal srebrno mašo 17. decembra 1963 in mu je fara pripravila slovesno praznovanje jubileja naslednjo nedeljo 22. decembra 1963.

Ladislav Lenček CM je 17. decembra 1963 skrito in na tihem obhajal svojo srebrno mašo v Lanusu pri Buenos Airesu, kjer imajo naši lazaristi svojo postojanko. Naslednjo nedeljo pa ga je domači slovenski pevski zbor presenetil pri glavni maši, ki jo v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi navadno daruje on, z lepo pripravljenim petjem v proslavitev tega jubileja.

Srebrna maša g. Antona Vukšiniča. V Kanadi deluje v dušnem pastirstvu od slovenskih duhovnikov tudi g. Anton Vukšinič. Nastavljen je na angleški kat. župniji v mestu Port Colborne. G. Vukšinič je 17. novembra proslavljal srebrnomašniški jubilej. Vsa slovesnost je bila v župniji Brezmadežne s čudodelno svetinjo v New Torontu, kjer mu je bil srebrnomašniški govornik g. prof. Lojze Ambrožič. Po srebrni maši so jubilentovi ožji sorodniki priredili v župnijski dvorani pogostitev za povabljene goste.

MSGR. DR. MIHAEL TOROŠ

V nedeljo dne 29. decembra 1963 je umrl po težki bolezni na Kostanjevici nad Novo Gorico msgr. dr. Mihael Toroš, apostolski administrator jugoslovanskega dela goriške nadškofije.

Pokojnik je ležal na mrtvaškem odru na svojem stanovanju na Kapeli do torca 31. decembra 1963, nato so ga prenesli najprej v cerkev v Kostanjevico, kjer je zanj daroval mašo zadušnico solkanski dekan g. Andrej Simčič, zatem pa v dekanijsko cerkev v Solkan. Tu je bila zanj pontifikalna zadušnica. Po maši je bil žalni sprevod proti Sveti gori, kjer so krsto z njegovim truplom položili v grobnico za glavnim oltarjem poleg knezoškofa dr. Fr. B. Sedeja.

Pok. msgr. Toroš je bil rojen l. 1884 v Medani. Po posvetitvi v duhovnika je bil najprej prefekt v goriškem bogoslovnem semenišču, nato je deloval v dušnem pastirstvu v Dornberku in Rihenberku. Cerkveno pravo je študiral na Dunaju in na Gregoriani. Po doktoratu je predaval cerkveno pravo in cerkveno zgodovino v goriškem bogoslovju. Pod nadškofom Margottijem je postal kanonik. Papež Pij XI. ga je pa imenoval za hišnega prelata.

Po drugi svetovni vojni ga je papež Pij XII. imenoval za apostolskega administratorja poreško-puljske škofije.

Za njegovo veliko zaslugo mu štejejo ustanovitev semenišča v Vipavi in izposlovanje edinega slovenskega verskega lista „Družina“.

MSGR. MATIJA ŠKERBEC

S smrtjo msgr. Škerbca je nastala v vrstah slovenske duhovščine v tujini velika vrzel. Z njim je legel v grob mož, ki je v našem katoliškem življenju veliko pomenil. Zaslužil bi obširen živ-

ljenjepis, te skromne vrstice naj bodo le slaboten izraz hvaležnosti za lep duhovniški zgled, ki nam ga je vedno dal, in za vse dobro, kar je svojemu narodu dal.

Njegov „curriculum vitae“ je enostaven: študent v Ljubljani, v skupini najkremenitejših katoliških študentov, zvestih Mahničevim idealom; eno leto vojak, kjer je dosegel čin kadeta; nato semenišče, po semenišču kaplanska služba v škocjanu, nato vikarija v ljubljanski stolnici, potem župnikovanje v Trziču in zatem v Kranju, kjer je postal tudi dekan največje slovenske dekanije. Službovanje v Kranju je prvič prekinil zaradi enoletnega zapora v Sremski Mitrovici, drugič pa ob prihodu Nemcev na Gorenjsko. Begunska leta je preživel na Koroškem, odkoder se je preselil v Cleveland, kjer je dokončal tek življenja.

Osebnost sem spoznal škerbca na nekem pogrebu. On je bil stolni vikar, jaz pa lemenatar, pogreb je vodil pa prelat Andrej Kalan. Takrat še ni bilo žal, ne pogrebni avtomobilov. Od mrličevega doma se je pogrebni sprevod vil preko ljubljanskih ulic do Sv. Križa, gospodje so se vedno peljali v zaprti kočiji pogrebnega zavoda. Na povratku s pokopališča, spet s kočijo, sta se Škerbec in prelat Kalan „vsekala“. To se pravi, Škerbec je z vso potrebno spoštljivostjo, a s krepkimi besedami začel brati levite predstavniku „mladinov“ prelatu Kalanu, glede napak, ki jih novi slovenski politiki delajo, in glede nelepega postopanja s šušteršičem in z njegovimi prijatelji in ustanovami itd. Prelat Kalan je skoro molčal, le tu pa tam je kratko kaj pripomnil. Ko zlezemo s kočije, Škerbec pozdravi Kalana s širokim nasmehom: Pa ne smete za-

meriti, g. prelat, jaz vedno odkrito povem, kar mislim! Kalan pa pravi: Mladi ste še, boste imeli še veliko časa, da vidimo, kdo je imel prav.

Škerbec-starin, Škerbec-šušteršičijanec, to je bila skozi celo njegovo življenje oznaka, pod katero ga je svet poznal. Saj je bil res, nikdar tega ni tajil, nikdar se tega sramoval. Z njim je legel v grob zadnji šušteršičev pristaš. Za Škerbca je bila ta pripadnost stvar zvestobe. V šenklavškem farovžu v Ljubljani je bil v stalnem stiku z genialnim kanonikom dr. Evgenom Lampetom, ki je bil v sklopu šušteršičevih sodelavcev najmočnejša osebnost, izreden politični in gospodarski talent. Lampe je bil za Škerbca ideal slovenskega duhovnika in postala sta si dobra prijatelja. Zadnje dni Lampetovega življenja je bil Škerbec njegov bolniški strežnik. Izročil mu je Lampe svoj dnevnik, ki opisuje poglede tega moža na naše javno življenje v tistih razburkanih letih. Po Lampetu je prišel v stik z šušteršičem in njegovimi ožjimi sodelavci. Po razpadu Avstrije je „starin“ postala psovka. Pa po krivici. Veliko duhovnikov, in ne najslabših, je bilo starinov, ne morda toliko v političnem pomenu besede, kakor iz zvestobe možem, ki so za naš narod veliko dobrega storili in bili osebno pošteti. Nekateri so se v novih razmerah užaljeni umaknili v ozadje, Škerbec pa ne. On je vsakomur v brk povedal, kar mu gre, ni pa zaradi tega opustil svojega sodelovanja v slovenskem katoliškem gibanju. Ostal pa je do svoje smrti zvest bivšim slovenskim politikom, ki jih je bolj od blizu poznal kot kdo drugi, in prav zvestoba do njih in želja, pokazati jih v pravi luči, ga je nagnila, da je že v begunstvu napisal, kar bi mu doma bilo težje: zgodovino te dobe.

Ta zvestoba „starinom“ je bila njegova zasebna zadeva. Nikdar ni ne z besedo ne z dejanjem oviral slovenskega političnega razvoja v novih razme-

rah in z novimi osebnostmi. Bil je velik prijatelj dr. Natlačena, dr. Korošec je bil večkrat njegov gost in vprav zaradi proslave Koroščeve 60-letnice in znanih šenčurskih dogodkov je moral odsedeti leto zapora v Sremski Mitrovici.

Škerbec je bil gospodarstvenik. Njegova teza je bila: s pridiganjem ne bomo nikogar spreobrnil. Ljudem dajmo gospodarsko eksistenco, pa bodo ostali naši. In tako je delal. Usnjarska zadruga Runo v Trziču, Rokodelski dom, Dekliški delavski dom, Prosvetni dom itd., vse v Trziču, zadružna podjetja v Kranju, Delavski dom, tednik Gorenjec, povečani prosvetni dom, Dijaški konvikt, gradba stanovanjskih hiš itd., vse v enem desetletju v Kranju, je samo površen obris njegovega dela.

Osem let po oni debati v pogrebni kočiji sem postal njegov kaplan v Kranju. Marsikdo se je takrat muzal, češ, Jeglič je pa eno zagodel: prava dva petelina je spravil skupaj: Škerbec, najvidnejšega predstavnika šušteršičijancev, in Košička, brezposelnega tajnika mladinske SLS. To se bosta dajala. Marsikdaj me je ta ali oni pobara! Kako pa kaj vozita s Škerbcem? Se kaj kregata?

Dobro sva vozila in prav nikdar se nisva skregala, kajti Škerbec je bil kavalir v polnem pomenu besede. Veselje je bilo z njim sodelovati. Vedno je bil poln novih misli in pobud, vedno iskreno vesel vsakega uspeha. Kranj je tista leta preživiljal svojo metamorfozo. Mesto samo je živelo od sejmov, štacun in 38 oštarij, okolica pa je bila trdno kmečka in konservativna. Pa je začela rasti industrija in skoro ni bilo kmečke hiše daleč naokrog, da ne bi mladi svet hodil na delo v tovarne. Delo je bilo slabo plačano, a dokler so mladi ljudje živeli in jedli doma, je bilo vedno nekaj stotakov na razpologo za udobje. Ko je mlajši rod začel ustanavljati lastne družine, se je bilo treba odseliti na svoje in takrat se je poka-

zala vsa krutost proletarskega življenja. Komunisti so znali prav ta prehod izrabljati v svoj prid. Škerbec je od blizu opazoval ta strup, ki se je širil vedno bolj, poznal njegovo razkrajalno silo in bil zaradi tega glede komunizma načelno jasen kot malokdo. Ne le doma za časa bratomornih zločinov takozvane Osvobodilne fronte, ampak tudi v begunstvu je bil vedno načelno jasen in ves prežet želje pomagati žrtvam komunizma in razgaliti njegovo zločinsko početje pred svetom. Dokumenti o komunističnih zločinih v Sloveniji, ki jih je v begunstvu izdal, so brez dvoma eno najmočnejših sredstev, s katerimi slovenska protikomunistična emigracija lahko vsakomur dokaže, zakaj smo zapustili domovino in zakaj ostanemo, kar smo bili.

Škerbčevemu spomину bi storili veliko krivico, če bi tu ne omenili njegove najlepše lastnosti: bil je duhovnik po Srcu Gospodovem. Dogmatično, moralno in načelno trden kot skala. V teh pogledih ni dopustil debate in upam si trditi, da tudi osebno na teh poljih ni imel nikdar težav. Ponosen je bil na lepoto hiše božje in na slovesnost bogoslužja. Veliko je molil, veliko je spovedoval (v Kranju smo včasih predsedeli po 10, 12 ur na dan v spovednici, kadar je za Veliko noč okolica „pritisnila“!), odlično pridigal. Duhovske konference v Kranju so bile vedno dogodek: zlepa se ni zgodilo, da bi kdo ne prišel, in tvarina je bila vedno aktualna, polna dinamizma in optimizma.

Med sobrati se je rad mudil. Enkrat na teden smo vrgli tarok. Prav posebno ni obvladal te visoke umetnosti, to je sam priznal, a rad je bil med tovariši, to je bilo zanj več kot zabava.

Vemo, da je tudi v ZDA, zlasti po smrti škofa Rožmana, on s svojo skušnjo in s svojo osebnostjo in neumorno delavnostjo bil osrednja osebnost ne le duhovske emigracije, ampak tudi širokega kroga lajkov. Vemo, da je nje-

gova skrb za Slovence segala preko mej njegove nove domovine, v Argentino, Kanado, na Primorje in v Korotan.

Sedaj nas gleda z onega sveta. In moli za nas. In sveti nam s svojim zgledom: osebnega poštenja, neomadeževane duhovniške časti, velikega prijatelja in dobrotnika svojega naroda in načelnega borca proti zlu, ki je danes poosebljeno v brezbožnem komunizmu.

Kk.

Msgr. Tomaž Banko, mestni župnik v Poreču na Primorskem. Bil je zelo vidna osebnost med hrvaškimi duhovniki v Istri. Med zadnjo vojno je bil dve leti župnik v Bazovini. Pokopali so ga v soboto 9. novembra.

Dekan Gabrijel Piščanec. Njegova zadnja službena postojanka je bila avberska cerkev na Primorskem. Dobrota in ljubezen sta bili glavni odliki njegovega življenja, poleg preproste otroško globoke vere. Dopolnil je 82 let. 25 duhovnikov je prihitelo od vseh strani na njegov pogreb.

Župnik Ignacij Zupan. Na župniji Žvabek pri Pliberku na Koroškem je končal svoje življenje, 6. novembra, v 74. letu starosti. Po rodu Gorenjec, je šel tik pred prvo svetovno vojno v celovško semenišče. 30 let je bil župnik v gorski župniji Obirsko pod Obirjem. Njegovo posebno razvedrilo je bilo čebelarstvo. Pogrebne obrede je vodil mil. g. kanonik Aleš Zechner.

Župnik Janez Petrič. Umrl je v 75. letu starosti na župniji Strmec na Koroškem. Pokopali so ga 3. novembra, ob prisotnosti 30 sobratov. Vse svoje moči je posvetil Bogu in Cerkvi. Kristusov križ je zvesto nosil v svojem požrtvovalnem in gorečem duhovniškem življenju.

Župnik Ciril Munih. Dopolnil je 70 let. Pokopali so ga v začetku oktobra pri sv. Luciji ob Soči ob asistenci 55 duhovnikov. Služboval je najrajši na Tolminskem, a nekaj let tudi v Vipavski

dolini. Povsod je bil zelo priljubljen. O njem je zapisano, da je bil mož, ki se je v njegovi družbi vsak dobro počutil. Vedno je bil dobre volje, velik optimist. Bil je prijatelj gora, izboren pevec in vnet za dušno pastirstvo.

Msgr. Matija Škerbec, župnik in dekan v Kranju, je umrl v starosti 76 let dne 17. oktobra 1963 v Clevelandu, USA.

Anton Hanžel, SDB, je 7. sept. 1963 v starosti 65 let umrl na Rakovniku v Ljubljani. Rodil se je bil v Moravčah pri Mali Nedeli. Dolgo je trpel na bolniški postelji, a vse je prenašal zgledno in junaško, kakor je bilo junaško zgledno vse njegovo življenje.

Jožef Gnidovec, župnik v pokoju, je v starosti 78 let umrl dne 17. sept. 1963 na Dvoru pri Žužemberku. Rodil se je bil v Ajdovcu pri Žužemberku in je bil

po dovršenem semenišču vikar v Novem mestu, kaplan v Idriji, med prvo vojno kurat, kaplan v Ribnici in pri sv. Petru v Ljubljani in nato župnik pri Sv. Križu pri Litiji, potem v Podlipi in Zagradcu. Od l. 1935 je bil beneficiat v Vogljah, zadnja leta pa je preživel v Mačkovcu pri Žužemberku. Pokopan je bil v Ajdovcu.

Jakob Sajovič, upokojeni župnik zagrebške nadškofije (rojen v Predosoljah), je v starosti 74 let umrl dne 29. okt. 1963 v šmartnem pri Kranju.

P. Rudolf Pivko OFM, ki je bil pred leti vnet dušni pastir med slovenskimi izseljenci v Avstraliji, je umrl 26. nov. 1963 v Sydneju v Avstraliji. Eno leto je hudo trpel za rakom, pa je trpljenje prenašal z zgledno vdanostjo v božjo voljo in tako tudi izdihnil.

Novice od povsod

RIM

Iz pisma rojaka v Rimu

Drugače namreč živimo vsak zase raztreseni po dvomilijonskem mestu. Beguncev v Rimu skoro ni več, zato je misijonski urad v pritličju Duhovniškega doma Slovenicum, ki ga vodi dr. Robič, prazen. V duhovniškem domu pa so trije gojenci.

Ker smo že pri duhovnikih, naj povemo še o njih kaj. V Rimu jih je 33. Nekaj jih deluje v italijanskem in slovenskem dušnem pastirstvu (g. dr. Robič, Kranjc, Iskra, ki je hkrati uslužben na rimskem vikariatu in v vatikanskem radiu); drugi poučujejo na katoliških univerzah (msgr. Vodopivec, p. Truhlar, Žitnik, Jezernik, Vodeb, Zore, Drolc); nekaj jih je v kongregacijah rimske kurije (msgr. Belej, Bavdaž); nekaj se jih posveča znanstvenemu delu (p. Korošak, Dolinar, Leskovec, Truhlar, Žu-

žek itd.), nekateri imajo visoka mesta v redovih (p. Prešeren, Legiša, p. Recek, dr. Kahne), spet drugi imajo posebne naloge, ki jih vrše v okvirih svojih redov in kongregacij (p. Koren, dr. šegula, Horvat, Zver, Žibert, Markuža in drugi).

Slovenske šolske sestre še vedno krepko delujejo v Rimu. Bivša generalna predstojnica mati Hanželič kljub boleznim in starosti še vedno ljubeznivo sprejme na Via dei Colli vsakega znanega Slovenca. Glavno hišo pa imajo sedaj na Farnezini pod Monte Mario, kjer je nova vrh. prednica č. m. Vidan.

Slovenke so tudi pri uršulinkah (č. m. Vurnik, Branovec, Novak); pri notredamkah (č. m. Kerševan); pri frančiškankah in morda še kje.

Te dni se je iz Rima za stalno preselil kot kaplan v št. Vid nad Ljubljano bivši lazarist dr. Franc Susman.

Naša mladina, saj je je malo, v šolah dobro napreduje in je vsem za vzgled.

Slovenci v Rimu so imeli komemoracijo za pok. ljubljanskim nadškofom Antonom Vovkom v nedeljo 27. okt. 1963. Sv. mašo je daroval administrator ljubljanske nadškofije dr. Jože Pogačnik. Potem je ob obilni udeležbi rimskih Slovencev v dvorani tudi govoril o pok. nadškofu in za njim še prevzvišeni mariborski škof dr. Maksimilijan Držečnik. Bile so to besede polne pietete do pok. nadškofa in zanimivih ter bogatih spominov iz osebnih doživetij in zvez z njim. V tem pogledu je bila proslava pač edinstvena in veliko doživetje, ki ga morejo biti deležni seveda le rimski Slovenci, kjer bivajo ob času koncilскеga zasedanja tudi naši škofje.

Misijonska slovesnost Slovencev v Rimu.

Društvo Slovencev v Rimu „Slomšek“ je priredilo 24. novembra 1963 misijonsko slovesnost, na katero je povabilo poleg slovenskih cerkvenih dostojanstvenikov tudi južnoafriškega nadškofa črnca msgra. Roberta Kazimirja Dosseha. Na prireditve je prišla pod vodstvom gg. Štuheca, Juraka in dr. Janežiča tudi slovenska romarska skupina s Tržaškega, Goriškega in Koroškega.

Popoldne je imel v cerkvi na Piazza Quadratta mašo črnski nadškof Dosseh s pridigo, po maši je bila v cerkveni dvorani misijonska prireditev, katere so se udeležili tudi administrator ljubljanske nadškofije dr. Jože Pogačnik, mariborski škof dr. Maksimilijan Držečnik ter tržaški nadškof msgr. Santin.

Za uvod so vsi udeleženci prireditve zapeli Marijino pesem. P. Prešeren je pozdravil visoke cerkvene dostojanstvenike in zbrane goste, za njim je pa govoril o razmerah v svoji nadškofiji v Togu nadškof Dosseh. Zahvalil se je Slovincem, da so ga povabili na svojo prireditev, in zatrjeval, da jih ima rad. Z njimi se je seznanil takoj, ko je prišel v Rim v zavod za širjenje vere, kjer so

mu bili Slovenci predstojniki in kolegi. Zlasti se spominja dr. Jezernika. Po njegovem govoru so administrator ljubljanske nadškofije dr. Pogačnik, mariborski škof dr. Držečnik, južnoafriški nadškof Dosseh in tržaški nadškof msgr. Santin istočasno vsem podelili nadpastirski blagoslov.

Po odhodu nadškofa iz Toga se je misijonska prireditev nadaljevala. Predsednik društva Slomšek R. Rus je pozdravil oba slovenska nadpastirja, tržaškega nadškofa in p. Prešerna ter goriške, tržaške in koroške romarje, ki so prišli v Rim na zaključitev proslav 1100-letnice prihoda sv. bratov med slovenske narode. V imenu romarjev se je za pozdrave zahvalil g. dr. Janežič. Za njim je še govoril tržaški nadškof Santin, nakar je predsednik društva Slomšek zaključil uradni del prireditve. Sledil je družabni del; slovenske gospe in gospodične so pod vodstvom ge. Valerije Mazzoli postregle navzočim s pecivom in različnimi pijačami, zbrani rojaki so pa zapeli več domoljubnih pesmi in skupno preživeli nekaj lepih ur.

Apostolski administrator ljubljanske nadškofije msgr. dr. Jožef Pogačnik na vatikanskem radiu.

Urednik slovenske oddaje Vatikanske radijske postaje in njen govornik g. Roman Rus je imel še pred zaključkom drugega obdobja II. vatikanskega koncila razgovor z administratorjem ljubljanske nadškofije g. dr. Jožetom Pogačnikom o dotedanjem koncilskem delu in o njegovi besedi slovenskim izseljencem v zvezi s praznovanjem svetovnega izseljenskega dne.

Odgovore msgra. dr. Jožeta Pogačnika na vprašanja g. R. Rusa je Vatikanska radijska postaja oddajala v svoji slovenski oddaji dne 20. dec. 1963.

Administrator ljubljanske nadškofije g. dr. Jože Pogačnik je navajal, da je na zasedanje drugega obdobja II. vatikanskega koncila prišlo iz Jugoslavije 22 škofov. Doma so ostali le priletni in

bolehní cerkveni dostojanstveniki, tako dr. Ujčić, nadškof iz Beograda, Pušič s Hvara, dr. Srebrnič s Krka, škof Butorac iz Dubrovnika in pomožni škof Sallis-Sevis iz Zagreba, star nad 90 let.

Na koncilu se je seznanil z raznimi škofi. Tako med drugimi s škofom Noa iz mesta Marquette, ki vodi škofijski postopek za Baragovo beatifikacijo, ter s škofom Cafferata iz San Luisa v Argentini, ki ima tudi več slovenskih duhovnikov v svoji škofiji, med drugimi dva nečaka g. R. Rusa.

V nadaljnjih odgovorih na postavljena vprašanja je msgr. Pogačnik omenjal delo 13 laičnih poslušalcev na II. vatikanskem koncilu, razprave o osnutku o Cerkvi in glasovanje o osnutku o liturgiji, govoril o izvenkoncilskih slovesnostih, povedal, da je za praznik Vseh svetnikov in vernih duš mariborski škof Držečnik obiskal Lurd, monsignor Pogačnik pa v Italiji kraje, kjer je živel sv. Frančišek. O nadaljnem delu koncila je omenjal razpravo zlasti o osnutku o škofijah in vladanju škofij ter poudarjal, da je za Slovence, ki imajo v isti državi tudi ločene brate, posebno važen osnutek o ekumenizmu.

Sodba msgr. dr. Pogačnika o dosežanjem delu II. vatikanskega koncila je tale: Koncilsko delo se je odvijalo v mnogo hitrejšem tempu. Čeprav so bila v razpravi najtežja vprašanja, čeprav so se včasih mnenja zelo križala, si celo nasprotovala, je bilo opravljeno veliko delo. Koliko je vredno že medsebojno spoznavanje škofov! Na sejah je vladala popolna svoboda, tudi kritike so bile včasih hude in celo drzne, a odkrite. Vse je prevevala ljubezen do resnice, do Kristusa in njegove Cerkve in pristréna povezanost s sv. očetom.

Kot vodnik slovenske nadškofije v prestolnici Slovenije je pa v zvezi z izseljensko nedeljo o slovenskih izseljencih po svetu izjavil naslednje:

„Naši staronaseljenci se počasi in organsko prilagajujejo novim krajem, njih

jeziku in običajem. Dušno pastirstvo je med njimi krepko urejeno. Novoizseljenci, ali bolje povojni emigranti, so narodno visoko zavedni, svoji narodnosti vdano zvesti, in zlasti, kar občudujemo, kulturnotvorni. Tudi ti so si povečini že ustvarili drug dom in imajo urejeno dušno pastirstvo. Najnovejši izseljenci so tisti, ki hodijo na tuje na delo. Ti so večkrat raztreseni, žive med tujimi ljudmi, katerih jezika ne znajo, zato so osamljeni in versko ter socialno često nevarno ogroženi. Izseljenski duhovniki gredo za njimi, kakor za izgubljenimi ovčami in jim pomagajo. V vsaki državi, kjer je kaj naših ljudi, imamo požrtvovalne, v revščini živeče izseljenske duhovnike, ki ne skrbe le za verske zadeve izseljencev, temveč jim tudi pomagajo na uradih pri urejanju njihovega položaja in pri domačih in tujih oblasteh. Naši ljudje na tujem naj često pišejo domov svojcem, naj iščejo zvez z drugimi Slovenci, zlasti z najbližjim slovenskim duhovnikom. Radi naj se z Bogom v svojem materinskem jeziku pogovarjajo. Med seboj naj si radi pomagajo. Domovine in svojega jezika naj ne pozabijo!“

P. Anton Prešeren, asistent za slovenske jezuitske province pri jezuitskem generalatu, je v Rimu nevarno zbolel.

SLOVENIJA

Duhovne vaje za duhovnike v Sloveniji l. 1963 so bile v semenišču v Ljubljani v dveh tečajih: 12. do 15. julija, 5. do 8. avgusta; na Sveti gori pri Gorici v treh tečajih: 8. do 11. julija, 15. do 19. julija, 5. do 9. avgusta; pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah štirje tečaji: 8. do 11. julija, 22. do 25. julija, 5. do 8. avgusta, 26. do 29. avgusta.

Duhovniški počitniški domovi. Slovenski duhovniki imajo na razpolago za poletne počitnice počitniški dom zagrebske nadškofije, ki je v Selcih na Jadranu (Hrvatsko Primorje). Odprt je

od srede junija do konca septembra. Vzdržujejo ga sestre družbe Božje ljubezni. Drug tak počitniški dom je tudi v Lovranu pri Opatiji, ki je odprt vse leto. Postrežbo oskrbujejo slovenske sestre Naše ljube Gospe.

Hrvaški prevod novega nemškega katekizma je izdala frančiškanska teologija v Sarajevu. Ilustracije so iz originala. V Sloveniji imajo domač prevod v dobrem ekscerptu, razmnožen na ciklostilu.

Marijin apostol (P. Maksimilijan Kolbe). Knjigo je izdal minoritski samostan v Ptuju in je prirejena po francoskem izvirniku Marije Winovske. Opisuje življenje poljskega duhovnika-minorita p. Maksimilijana Kolbeja, njegovo veliko ljubezen do Brezmadežne, njegovo trpljenje v taborišču in ljubezen do bližnjega, ki jo je zapečatil s smrtjo.

R. Gutzwiller, Meditacije o Matejevem evangeliju I, je prevedel v hrvaščino dr. Nikola Kolarek in so v tisku izšle v Zagrebu.

Teološka fakulteta v Ljubljani razpisuje mesto predavatelja moralne teologije. Kompetenti naj bi vložili prošnje ob enem s svojimi strokovnimi in znanstvenimi spisi do 1. dec. 1963.

Verouk 4, to je za četrty letnik nižje skupine, ki obravnava novo zavezo in nauk o zakramentih, je izdala Zadruga katoliških duhovnikov, Ljubljana, Resljeva cesta. Cena izvodu 320 din.

Krščanski nauk za ministrante. Izdal škofijski liturgični svet v Mariboru. Knjiga je pripomoček za duhovnike pri vzgoji ministrantov. Obsega učno tvarino za štiri leta. Prvo leto je namenjeno vzgoji ministrantovega značaja, drugo liturgični in molitveni, tretje zakramentalni vzgoji, četrto vzgoji krščanske osebnosti.

Da jih boste razumeli. Beseda starejšem. Napisal Pereira SI. Prevedel Robert Podgoršek, kapucin. Naroča se pri

kapucinih v Ljubljani, Štepanjska c. 18. Cena 180 din.

Sodba nekaterih bratov iz CMD (Cirilmetodijskega društva slovenskih duhovnikov) o našem begunstvu. O tem eden glavnih ideologov tega društva, dr. Stanko Canjkar, pravi takole: Kanonik Anton Vovk „je zato mogel brez strahu ostati med svojim ljudstvom (kakor je ostal mariborski škof dr. Ivan Tomažič), ko so se vse premnogi kar na naglo poslovili od svojih vernikov in odšli v tujino, kamor jih ni nihče klical.“ (Canjkar, Nadškof dr. h. c. Anton Vovk, Naši razgledi, Ljubljana 1963 str. 293,) — K temu prinaša nekaj močnih opomb izpod peresa neznanega avtorja Svobodna Slovenija (21. okt. 1963, str. 2) pod naslovom: Kaj pravite, gospod doktor?

V frančiškanski knjižnici v Kamniku je p. Salezij odkril važen rokopis na pergamentu, ki je služil kot vezava za neko knjigo v knjižnici. Rokopis je dal strokovnjaško odlepiti. Rokopis, izreden primer notne pisave iz 8. do 13. stoletja so fotografirali in fotografijo poslali v strokovni pregled benediktincem v Rim. Ti so ga časovno postavili v drugo polovico 13. stoletja ter so mnenja, da je bil napisan v Regensburgu ali Muenchnu v tkzv. bavarskem krogu. Vključili so ga v svojo svetovno zbirko z naslovom „Manuscriptum gregorianum Camnicense 13. aevi, Slovenia, Bibliotheca franciscana“.

Osebnostne spremembe v ljubljanski nadškofiji.

Jožef Ferkulj, USA, je resigniral na župnijo Hoterdršica; za upravitelja te župnije je bil imenovan **Jožef Lušin**, vikar namestnik istotam. — **P. Jožef Preac SI**, je bil na željo predstojnikov razrešen službe župniškega upravitelja v št. Lovrencu, ker odhaja na drugo službo v Mariborsko škofijo; za upravitelja te župnije je bil imenovan **p. Janko Koncilja SI**. — Za kaplana v Boštanju je bil imenovan **Franc Horvat, SDB**.

-- Ivan Sitar, upravitelj v Čemešniku, je bil imenovan za soupravitelja župnije št. Gotard — Za doktorja teologije sta bila na ljubljanski teološki fakulteti promovirana Marijan Smolnik, študijski perfekt v semenišču, in Franc Perko, kaplan v Vodichah z bivanjem na Skaručnici; prvemu je bil dodeljen dopust za nadaljevanje teološkega študija v Parizu. — Za dekana kranjske dekanije je bil imenovan msgr. Viktor Zakrajšek, župnijski upravitelj v Trziču, doslej v d. dekana. — Anton Pogačnik, sedaj v Ferrari, je resigniral na župnijo špitalič; za upravitelja te župnije je bil imenovan dr. Marijan Dokler, dosedaj vikar namestnik istotam. — Za župnijskega upravitelja v Kranju je bil imenovan Franc Blaj, do sedaj vikar namestnik istotam. — P. Simon Ašič, O. Cist., je bil nastavljen za kaplana v Stični.

KOROŠKA

G. Jožef Adamič, kaplan v Dobri vasi, je 1. septembra nastopil mesto župnika v Lipi nad Vrbo. Instaliral ga je g. dekan Hornboeck. G. Adamič je menda po letih najmlajši župnik na Koroškem.

V nedeljo, 11. avgusta je v št. Vidu v Podjuni obhajal svoj srebrnomašniški jubilej g. Albin Avguštin, župnik v Argentini, ki se je ob svojem letnem dopustu mudil v Podjuni pri svojem prijatelju g. župniku Jožetu Kunstlju. Slavnostni pridigar je bil g. Vinko Zaletel.

Na študijah v Jeruzalemu (Jordanija) je bil g. dr. Ivan Rupnik. Udeleževal se je poučnih ekskurzij in prisostvoval več predavanjem svetopisemskih ved.

G. Stanko Janežič, iz Trsta, je maseval in govoril na proslavah sv. Cirila in Metoda v št. Jakobu v Rožu in v Globasnici v Podjuni.

Pastirsko pismo avstrijskih škofov o sv. Cirilu in Metodu. Avstrijski škofje so za 1100-letnico prihoda sv. Cirila

in Metoda med Slovane naslovili na vernike skupno pastirsko pismo, ki so ga brali po vseh škofijah, razen v krški. Krška škofija je izdala lastno pismo, ki se od skupnega razlikuje samo v nekaterih točkah. Tako pismo krškega škofa poudarja apostolsko gorečnost sv. Cirila in Metoda, ne pa skrbi sv. bratov, da bi se Cerkev zakoreninila med ljudstvom. Besedilo skupnega pisma začinja: „Zasluga sv. Cirila in Metoda je, da sta sveto pismo in besedilo rimskega bogoslužja prevedla v slovanski jezik, potem ko je Ciril nalašč sestavil slovanske črke. Tako Slovani niso našli v katoliški Cerkvi nekaj tujega, ampak svojega. V tem moramo gledati tudi nekak prst božji za širjenje evangelija v sedanjem času. Vse predolgo je bila katoliška Cerkev evropska Cerkev. Rimski obred in latinski jezik sta bila narodom Azije in Evrope nekaj tujega in so Cerkvi ravno v neki dobi narodnega prebujenja pri njih odrekli domovinsko pravico. Toda Cerkev mora v vsakem narodu najti lastno podobo. Kristus se mora v vsakem narodu učlovečiti. To začenjamo spoznavati in iščemo, kako bi kulturo, jezik in navade ljudstev upoštevali ne le pri oznanjevanju božje besede, ampak tudi v bogoslužju, ne dabi bila v tem oškodovana edinost.

Tudi začas pred 1100 leti je bilo uvajanje ljudskega jezika nezaslišana novost in je sprožilo marsikak ugovor. Metod pa je potoval v Rim, da bi se pred Janezom VIII. opravičil. Dobil je potrjenje in mu je bilo znova zaupano misijonsko delo med Slovani.“

Ti stavki skupnega pastirskega pisma pa izgleda, da iz določenih razlogov niso bili primerni za krško škofijo in verniki niso slišali teh besed avstrijskih škofov.

Celovški ordinariat toži Narodni svet koroških Slovencev. Zaradi članka Narodnega sveta koroških Slovencev pod naslovom „Kdo nosi v škofiji zadnjo od-

govornost pred Bogom“ v „Našem tedniku“, je celovški ordinariat vložil tožbo proti „Našemu tedniku“. Ordinariat je namreč poslal listu popravek k temu članku. Narodni svet koroških Slovencev — lastnik lista — pa je objavo popravka zavrnil, ker ne odgovarja v celoti formalni strani popravka. Zaradi tega je celovški ordinariat vložil tožbo pri svetni oblasti. Prva razprava v zvezi s to tožbo je bila 24. julija 1963, a nadaljevanje je bilo preloženo na mesec avgust.

Na zadnji razpravi dne 3. dec. 1963 je škofija proces izgubila. „Naš tednik-Kronika“ je sicer moral v svoji številki dne 12. dec. 1963 objaviti nekak popravek, toda ne tistega in takega, kakor ga je poslala škofija. Ker je škofija preces izgubila in je urednik oproščen v tožbi, da ni objavil škofijskega popravka, mora škofija nositi tudi vse stroške sodnega postopka.

Zaslepljena nestrpnost do Slovencev. Župnik pri Gospe Sveti na Koroškem Wilhelm Mucher je ob priložnosti praznovanja 1100-letnice prihoda sv. Cirila in Metoda med Slovane napisal pismo, ki ga je poslal celovškemu škofu, generalnemu vikarju in Narodnemu svetu koroških Slovencev. Kar neverjetno je, da je to napisal katoliški duhovnik. Svoje mnenje o Slovencih, sv. Cirilu in Metodu in papežu Janezu XXIII. v pismu podaja takole:

„Prizadevanja Cerkev in krščanstvo nacionalizirati in nato izrabljati kot sredstvo v narodne namene niso nova, ampak starejšega datuma. Odgovarjajo čisto slovanski in sploh vzhodni liniji ter so v najostrejšem nasprotstvu z mednarodno latinsko linijo. Vzhodno Cerkev so temeljito nacionalizirali, s tem so jo pa tudi ohromili, otrpnili in celo sterilizirali. Ciril in Metod, katerih tisočstoletnico letos najslovesneje proslavljajo od Dunaja preko Salzburga do Rima, sta napravila to pot in kot prva poskušala z njo prodreti na Zahod. Da-

nes razumemo odpor tedanjih zahodnih škofov, ki niso mogli razumeti, da morejo biti drugačni škofje, katerim je nacionalizem važnejši kot pa njihova vera. Pravkar umrli papež Janez XXIII. — Gospod naj podeli večni mir njemu in njegovi komunistom prijazni vzhodni naklonjenosti — je za 11. maj 1963 naslovil na Slovane plamteč poziv, naj obnove tisto edinstvo, ki sta ga učila sveta Ciril in Metod“ (Furche z dne 25. maja 1963, str. 8). Lepo pismo je, žal, naslovljeno na napačni naslov in temelji na napačnih predpostavkah. Zahodnim protestantom je bila vera vedno verska zadeva, kljub vsem zmotam; vzhodnim kristjanom je pa bila in je vera — z malimi izjemami — v prvi vrsti narodna zadeva in šele v drugi ali zadnji vrsti verska: Zahod in Vzhod zato, kadar govorita o veri, govorita o različnih zadevah in zato nikdar ni mogoče priti do edinstva; drug razlog zato je pa ta, da vlada na Zahodu razum, na Vzhodu pa čustvo; zato vseskozi po božnega bistva gotovih slovanskih krogov prav nič ne ovira, da ne bi svojega krščanstva vrgli v žrelo komunizma... Zato je čisto zgrešeno sklicevanje na oba kot na „učitelja edinstva kristjanov“. To izhaja iz samega pisma, v katerem je med drugim zapisano, „da so Slovani že stoletja delno Rimu zvesti, delno pa od sv. stolice ločeni pravoslavni“. Rimu so ostala zvesta tista področja, v katerih oba (sv. Ciril in Metod), nista nikdar oznanjala svojega slovanskega evangelija, ali bolje svoje slovanske abecede, ali pa, kjer sta, kot npr. na Moravskem, doživela polom; kjer sta pa uspela, tam so samo pravoslavni. Oba nista učila edinstva, ampak sta prišla, da bi s pomočjo slovanske liturgije ta področja iztrgala iz edinstvi Cerkve. Tako sta na tem področju med Zahod in Vzhod prvič spustila železno zaveso. Človeka zanima, kake hvalospeve jima bodo dvigali na kongresu v Salzburgu, in če se bo kdo

upal življenje obeh tako, kot je primer-
no njunim opisom življenja, katerega
kritičen študij je zelo priporočljiv, malo
podrobneje osvetliti. Oba (sv. Ciril in
Metod) nista bila ne svetnika, ne apo-
stola, ker sta samo širila slovanstvo ali
ga poskušala širiti. Nikdar tudi nista
bila na Koroškem; od slovanskih nacio-
nalistov sestavljena priloga brevirju je
v glavnem pesnitev.“

PRIMORSKA

Kateheti na Tržaškem so pripravili
za pripomoček pri verouku posebne ve-
roučne zvezke s primernim besedilom
in slikami. — Otroški list „Pastirček“
se je preselil z Goriškega na Tržaško
in ga sedaj ureja g. Dušan Jakoomin.

G. Mario Črnet je odšel pastirovat
v Žabnice v Kanalski dolini pod Sv. Vi-
šarjami zaradi smrti g. Simíza. Na nje-
govo prejšnje službeno mesto v Laze
v Nediški dolini je prišel g. Anton Vid-
mar iz Černeje, doslej župnik v Tipani.

Novomašnik iz Tipane, g. Lucijan
Slobe, je bil nastavljen kot kaplan v
Šempeter Slovenov. Dosedanji kaplan, g.
Jože Čedermac, je bil nastavljen v Fur-
lanijo za kaplana v Orsario.

G. Jožef Jusič, župnik iz Kreda pri
Kobaridu, je v Ažbi slavil svojo 65-let-
nico mašništva. Jubilant je kljub viso-
kim letom še čil in krepak.

Misijonsko predavanje. V sredo 9.
oktobra je v dvorani KD v Gorici imel
lepo predavanje misijonar g. Stanko
Pavlin, ki je prišel na letni dopust iz
Hong Konga na Kitajskem, kjer deluje
kot vzgojitelj na salezijanskih zavodih.
Imel je več predavanj tudi v Trstu in
na drugih krajih Primorske.

Biseromašnik g. Matija Škrabar je
bil imenovan za papeškega tajnega ko-
mornika.

Glagoljaška maša na Sveti Gori. Med
največje slovenske božje poti spada go-
tovo Sveta gora pri Gorici. Še vedno
prihajajo tjakaj množice romarjev iz
vse Primorske, pa tudi iz ostalih slo-

venskih krajev. Za nedeljo, 15. septem-
bra, je bilo napovedano veliko romanje
v čast sv. bratoma Cirilu in Metodu.
Posebnost te velike proslave je bila glav-
na sv. maša v glagolici, to je, v staro-
slovenskem jeziku in v latinskem obre-
du, torej tako, kakor sta jo vpeljala
sveti Ciril in Metod. Posebno dovolje-
nje za to mašo je dobil škofijski dele-
gat in župnik iz Solkana, g. dekan Sim-
čič. Škof na otoku Krku na Jadranu,
kjer duhovniki še vedno mašujejo v sta-
roslovenskem jeziku, dr. Srebrnič, je za
to priliko poklonil Sveti gori mašno
knjigo v glagolici.

Tržaški in goriški Slovenci so ro-
mali v Marijino Celje v Avstriji in ob-
enem napravili izlet na Dunaj. Bilo jih
je kar 540, ki so se 25. julija z vlakom
odpeljali proti Avstriji. Od Kapfenber-
ga naprej do Marijinega Celja so se
vozili s 15 avtobusi. Naslednje jutro je
v Marijini cerkvi imel romarsko sveto
mašo in pridigo g. Jože Jurak. Nasled-
nji dan so z avtobusi nadaljevali pot na
Dunaj, kjer so si ogledali njegove glav-
ne zanimivosti. Imeli so sv. mašo v cer-
kvi sv. Štefana in v votivni cerkvi. Tu
jim je govoril g. Tomazič, ki zelo skr-
bi za visokošolce in jim skuša zgraditi
visokošolski dom. Tudi romarji so v ta
namen prispevali lepo vsoto. Na Duna-
ju so tudi zvedeli za hudi potres v
Skopju in so na povratku zbrali pri-
spevke za ponesrečence.

Proslava sv. Cirila in Metoda na
Sveti gori pri Gorici. V nedeljo 15. sept.
1963 je bila na Sveti gori veličastna
proslava slovanskih blagovestnikov sv.
Cirila in Metoda. Z vseh strani Sloveni-
je in predvsem iz novogoriške apostol-
ske administrature, pa tudi iz Trsta in
Gorice je prišlo ogromno število roma-
rjev. Cenili so jih nad 10.000. Bilo je
to največje romanje po drugi svetovni
vojni, če izvzamemo slovesni prenos mi-
lostne podobe svetogorske Matere božje
v aprilu 1951. Spovedovanje se je pri-
čelo v soboto ob 17 in je trajalo nepre-

trgoma do 14 naslednjega dne. Spovedovalo je skupno nad 20 spovednikov. Sv. maše so se nato vrstile od polnoči dalje nepretrgoma. Slovesnost je otvoril delegat A. Simčič, solkanski župnik. Proslava je dosegla višek s peto sv. mašo v staroslovenskem jeziku, a v latinskem obredu, ki jo je daroval legat A. Simčič. Krasno je prepeval dorberski cerkveni zbor, ki zasluži vso hvalo in priznanje. Po sv. maši je vsa cerkev mogočno zapela zahvalno pesem. Nato je sledila še maša v vzhodnem obredu, ki jo je daroval dr. Janežič. Številni govori, ki so bili med proslavo, so po-udarjali, da moramo ostati zvesti veri, ki sta jo med Slovani oznanjala sv. Ciril in Metod, zato tudi zvesti papežu in Rimu.

Slovensko romanje k Mariji na Barbano. Slovesnostim v čast barbanski Materi božji ob stoletnici njenega kronanja so se v ponedeljek 23. sept. 1963 pridružili tudi primorski Slovenci. Na tem prijaznem otoku na Jadranu se je zbralo nad 1000 vernikov in 35 duhovnikov. Večina jih je bila iz goriške nadškofije, vendar so prišli številni tudi iz Trsta in tudi s Koroškega. Imeli so izredno čast, da so po 30 letih mogli pozdraviti v svoji sredi slovenskega škofa v osebi msgr. dr. Držečnika. V treh govorih, ki jih je imel zjutraj pri zborni maši, ob 10 pri svoji slovesni pontifikalni in popoldne pri procesiji z Marijinim kipom po otoku, jim je lepo razvil in povezal življenje našega svetniškega škofa Slomska s sv. bratoma Cirilom in Metodom. Še prej je msgr. dr. Fr. Močnik prebral pismo goriškega nadškofa, ki se zaradi bolezni slovesnosti ni mogel udeležiti. Škof Držečnik se je s svojo preprostostjo in domačnostjo vsem priljubil in še dolgo so ga navdušeno pozdravljali, ko se je njegov motorni čoln odtrgal od barbanskega otoka in ga odpeljal proti Gradežu, odkoder je odpotoval v Rim na drugo zasedanje cerkvenega zbora.

OSTALA EVROPA

Na dunajski univerzi je bil promoviran za doktorja filozofije in pedagoške slovenski salezijanski duhovnik Valter Dermota, doma iz Sv. Jurija v Slovenskih goricah. V domovini bo nastopil mesto študijskega prefekta pri salezijanskih bogoslovcih na Rakovniku pri Ljubljani.

V Eisdenu v Belgiji so v nedeljo 15. septembra 1963 imeli lepo uspelo proslavo 1100-letnice prihoda sv. Cirila in Metoda med Slovane. Udeležilo se je tudi veliko zastopnikov slovenskih skupin po drugih deželah svobodne zapadne Evrope. Kot zastopnik Primorske se je udeležil proslave g. Jože Jurak. Maševal je in imel cerkveni slavnostni govor g. Ignacij Kunstelj iz Londona. Pel je mešani zbor iz Nizozemske. Sledila je kulturna proslava v dvorani rudarskega doma. Osrednja točka je bila priložnostna igra v dveh dejanjih „Sv. Ciril in Metod med nami“, ki jo je napisal prof. Jože Peterlin iz Trsta. Za zaključek je krajevni izseljenski duhovnik Vinko Žakelj še enkrat pokazal na vzvišeni lik sv. bratov in kako sta nam zgled pogumnega dela za Kristusa in svoj narod.

ZDA

VI. slovenski katoliški dan v Clevelandu. Bil je dne 7. julija 1963, pripravil ga je pa meddruštveni odbor pod predsedstvom predsednika KSKJ J. Nemančiča.

Popoldne je bila v cerkvi sv. Vida slovesna sv. maša po vzhodnem obredu. Med njo je imel pridigo slovenski lazarist Karel Wolbang. Med cerkvenim opravilom je bila v presbiteriju velika slika sv. Cirila in Metoda, ki jo je napravil akad. slikar France Gorše.

Popoldanska slavnost je bila v parku sv. Jožefa na White Rd. Začeli so jo pevci združenih pevskih zborov in cerkvenega zbora župnije sv. Vida pod

vodstvom L. Lempla z narodno himno. Predsednik zborovanja Nemanič je dal besedo J. Kovačiču, glavnemu cariniku v Clevelandu, najvišji slovenski zvezni uradni osebnosti v Clevelandu, ki je v angleškem jeziku zgoščeno podal zgodovino Slovencev z zagotovilom, da bo Slovenija znova svobodna. Naslednji govornik je bil predsednik NO za Slovenijo dr. Miha Krek. Govoril je o delu svetih bratov in o pomenu njunega dela za vse slovanske narode.

S petjem slovenskih pesmi, branjem poslanice mestnega sveta clevelandske občine in pozdrava mestnega župana ter slovenskim narodnim plesom v izvajanju pesalcev kulturnega kluba Kres je bila uspeša spominska prireditev v počastitev 1100-letnice prihoda sv. bratov med Slovane zaključena.

Slovenci v Milwaukeeju so v decembru uprizorili ljudsko igro pok. p. Kazimirja Zakrajška Pri kapelici. Udeležba pri predstavi je bila kar lepa. Vsi so bili igralcem hvaležni, da so se potrudili in res lepo podali svoje vloge. Tudi Miklavžev večer je lepo uspel. Pred obdarovanjem otrok je bila uprizoritev dvojejanke Miklavž prihaja.

KANADA

Slovenski dušni pastir v Winnipegu g. Jože Mejač C. M. je v zadnjem času napravil več dušnopastirskih obiskov v raznih krajih. Povsod je našel Slovence. Ponekod več, drugod manj. V mestu Saskatoon je odkril 15 slovenskih družin. Pred časom so dobili v ta kraj še mlado slovensko redovnico Ivano Hozjan, ki je z mnogimi zapustila Prekmurje šele pred 7 leti. V Kanadi je vstopila v red Sionskih sester, ki so jo iz Montreala poslale na dokončanje študija v Saskatoon. V Redmontu ima g. Mejač na seznamu že 110 slovenskih družin. Z misijonom, ki ga je imel med njimi, je bil kar zadovoljen. V mestu Edison je bilo včasih precej rojakov, v

zadnjem času se jih je pa več zaradi spremenjenih delovnih razmer odselilo drugam. V mestu Hinton je velika papirnica, v kateri zmeljejo dnevno do 600 ton lesa in ga predelajo v papir. Tudi tu živi kakih 5 slovenskih družin, v drvarskih kampih je pa okoli 20 Slovencev. Na misijon jih je prišlo samo nekaj. Mesto Cagaray je mesto petroleja. Mesto se hitro širi in v njem je že tudi 65 slovenskih družin. Ljudje se med seboj bolj malo poznajo. V Lethbridge je imel g. Mejač dobro obiskan misijon, pa tudi skioptično predavanje o Južni Ameriki in o slovenski cerkvi v Winnipegu. Slovenski rojak Stanko Pahulje je v tem mestu zgradil lep hotel, ki ima poleg razkošno opremljenih sob oddelke in prostore za konference, dvorano za zborovanja in bankete s pripadajočo restavracijo in kuhinjo ter obširen prostor za parkiranje avtomobilov. V mestu Regina ni dosti Slovencev, so pa vsi delavni in podjetni in si lepo urejajo svoje domove.

V Torontu se je ob koncu oktobra mudil slovenski salezijanski duhovnik iz ZDA g. dr. Franc Blatnik. V župnijski dvorani pri Mariji Pomagaj je imel 26. oktobra 1963 skioptično predavanje o vatikanskem vesoljnem cerkv. zboru.

Župnijska slovenska šola pri Mariji Pomagaj v Torontu slavi letos že 20-letnico svojega obstoja in delovanja za narodno in versko ohranitev slovenskih otrok. Vodi jo kot ravnatelj lazarist otrok Zrnc, na njej pa poučujejo slovenske učiteljice in usmiljenke. Ta pomembni jubilej so v župniji proslavili s posebno prireditvijo dne 17. nov. 1963.

ARGENTINA

Slovaške organizacije v Buenos Airesu so ob sodelovanju slovenske, hrvatske, bolgarske, poljske in ukrajinske narodnostne skupine priredile 18. avgusta 1963 slovesno proslavo 1100. letnice prihoda sv. bratov Cirila in Metoda med Slovane.

Žpk. Tone Škulj, ki je kot vaški strazar doživel tragedijo Turjaka, je na več proslavah 20-letnice tega zgodovinskega dogodka imel o tem predavanje. Tako 24. avgusta pri odseku Slov. fant. zveze v Moronu pri Buenos Airesu, potem v Slovenskem semenišču in Škofovem zavodu v Adrogué, 22. septembra 1963 na zborovanju slovenskih protikomunističnih borcev v Moronu.

Zborovanje Društva slovenskih protikomunističnih borcev v Argentini je bilo v nedeljo 22. sept. 1963 na Slovenski pristavi v Moronu pri Buenos Airesu. Ob 9 dopoldne je imel sv. mašo društveni kurat Jože Guštin, slavnostni govornik na spominski proslavi pa je bil župnik Tone Škulj, preživeli borec s Turjaka.

Dr. Branko Rozman je imel 14. sept. 1963 v Slovenski hiši v Bs. Airesu na sestanku Slov. katoliškega akademskega društva (SKAD) predavanje o Balantičevem iskanju vrednot.

Žalna spominska proslava za žrtve Turjaka in Grčaric je bila v Buenos Airesu v nedeljo 15. septembra v Slovenski hiši. Bile so primerne pevske in recitacijske točke in simbolična vaja deklet in slavnostni govor protikomunističnega borca pisatelja Ivana Korošca. Besedilo za uvodno posvetilo in vezavo posameznih točk prireditve je pripravil profesor Slov. semenišča dr. Branko Rozman. Po žalni prireditvi je bila na istem mestu za žrtve Turjaka in Grčaric sv. maša, ki jo je daroval direktor Anton Orehar. Ministrirala sta župnik Tone Škulj in g. Slavko Urbančič, preživela borca s turjaškega gradu. Pred sv. mašo je imel cerkveni govor Jože Guštin, dušni pastir slovenskih protikomunističnih borcev v Argentini.

Slovenski otroci in Slomšek. Ena od štirih vsakoletnih prireditev slovenskih otrok iz Velikega Buenos Airesa je njih Slomškova proslava. Ta se vrši ob obletnici njegove smrti in je letos bila 22. septembra v nedeljo popoldne. Najprej

je bila v kapeli Slovenske hiše sv. maša, ki jo je daroval direktor Anton Orehar, ki je otrokom v nagovoru tudi postavil Slomška za zgled, kako naj se oblikujejo v zavedne Slovence. Drugi del je bila Slomškova proslava v dvorani, kjer so otroci nastopali z različnimi odlomki iz Slomškovih del. Za konec pa je naša mladina občudovala Martina Krpana „v besedi in sliki“, ob skioptičnih slikah po risbah Toneta Kralja in ob zvočni spremljavi Levstikovega besedila.

Slovenski tabor v Ramos Majiji pri Buenos Airesu. Ta velika celodnevna prireditev se je vršila v Slomškovem domu v nedeljo 22. septembra 1963. Verski del dopoldne s sv. mašo in priložnostnim govorom je opravil direktor Anton Orehar. Popoldne so bile različne pevske točke, rajalni nastop deklet in dramatski nastop otrok. Predsednik Slomškovega doma je imel izčrpen programatičen govor o namenih te ustanove. Na taboru je bila tudi razstava slovenskega tiska v Argentini.

Proslava 1100-letnega jubileja sv. Cirila in Metoda v Buenos Airesu. Slovenci v Velikem Buenos Airesu so imeli za ta jubilej že vrsto proslav po posameznih društvih in domovih. Letošnje vseslovensko romanje v Luján je tudi bilo posvečeno temu spominu. Osrednja spominska proslava tega pomembnega dogodka v žvljenju in razvoju slovenskih narodov pa je bila v dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu v nedeljo 29. septembra ob štirih popoldne. Ob tej priložnosti so z zborovanja poslali vdanostne pozdrave papežu Pavlu VI., nakar je sledila sv. maša direktorja Antona Oreharja. G. direktor je imel tudi primerno pridigo o sv. bratih, ki sta nam zgled ljubezni do vere in do svojega naroda. Med sv. mašo so peli pevci vseh slovenskih pevskih zborov s področja Vel. Buenos Airesa. Po sv. maši je imel temeljit slavnostni govor o sv. bratih podpredsednik društva Ze-

dinjena Slovenija g. Franc Pernišek. Za zaključek lepe proslave so spet zapeli združeni pevski zbori.

Misijonska nedelja v Buenos Airesu. Rojaki iz Ramos Mejje in okolice so imeli molitveno uro pod vodstvom misijonarja Ladota Lenčka C. M., in z govorom dr. Filipa Žaklja. Po cerkvenem opravilu je bila v dvorani kolegija Santo Domingo misijonska igra „Gospodova ura“. Pripravil jo je lanuški misijonski krožek.

Na kulturnem večeru SKA je v soboto 26. oktobra predaval dr. Filip Žakelj o Baragi, Slomšku in Vošnjaku (problemi ob njih beatifikacijah).

Izseljenske študijske dneve v Buenos Airesu je za 22. in 23. oktober organiziral Katoliški izseljenski odbor v Argentini, ki mu predseduje buenosaireški pomožni škof msgr. J. C. Carreras. Namen predavanj in razpravljanja je bil urediti apostolsko delo med izseljenci in življenje (integracija) evropskih izseljencev v Argentini. Vabljeni so bile državne emigrantske oblasti, zastopniki argentinskih katoliških organizacij, škofijski direktorji za izseljensko vprašanje ter direktorji narodnostnih skupin in njihovi zastopniki. Udeležencev je bilo okrog 70.

Proslavo v čast sv. Cirliu in Metodu za 1100-letnico njunega prihoda med Slovane so imeli tudi Slovenci v Mar del Plati (12. okt. 1963). Tamkajšnja slovenska skupina je majhna, a narodno zavedna in razgibana. Pri tem ji po možnosti pomagata naša sobrata Boris Koman in Anton Žagar, ki sicer delujeta v argentinskem dušnem pastirstvu, prvi v Mar del Plati, drugi pa v bližnjem Miramaru.

12. mladinski dan slovenske mladine v Buenos Airesu so je vršil v nedeljo, 3. novembra 1963 na Pristavi v Moronu. Verski del je opravil dr. Alojzij Stare, duhovni vodja mladinskih organizacij. Med sv. mašo je v pridigi na-

kazal, kakšno je bilo delo v organizacijah in kakšne naloge imajo v nadaljnjem delu.

„Kakor v nebesih tako na zemlji“. Ta naslov je dal francoski prevajalec nemškemu teaterskemu delu „Das Heilige Experiment“ (Sveti poskus) avstrijskega dramatika židovskega pokolenja Fritza Hochwaelderja. Igro sta pod tem naslovom posrečeno vpriporili Slovenska katoliška akcija in Slovenska misijonska zveza na odru Slovenske hiše v Buenos Airesu za tradicionalno proslavo praznika Kristusa Kralja, 27. oktobra 1963. Režiral je Maks Borštnik. Igra pokaže v pretresljivem dramatskem dogajanju izreden razcvet jezuitskih indijanskih redukcij v Paragvaju in njihovo nasilno zatrtje po državni in cerkveni oblasti pred dvesto leti.

7. mladinski dan slovenske mladine v Mendosi je bil letos posvečen spominu slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda ob 1100-letnici njunega prihoda med Slovane. Slovesnosti so se vršile v soboto 19. in v nedeljo 20. oktobra 1963. Cerkveni del proslav je bil na ramah mendoškega našega dušnega pastirja Jožeta Horna, ki je oba dneva imel tudi lepa in pomenljiva govora. Za glavno predavanje o sv. Cirilu in Metodu ter o pomenu njunega dela pa je prihitel iz Buenos Airesa pesnik dr. Tine Debeljak.

Žeganje v Slovenski hiši v Buenos Airesu je bilo spet zadnjo nedeljo v novembru, 24. nov. 1963. To je bilo na obletnico, ko je pok. škof Rožman pred sedmimi leti blagoslovil začasno kapelo in društvene prostore na tem mestu. Dopodne je bia sv. maša z govorom direktorja Antona Oreharja. Popoldne pa so bili nastopi otrok slovenskih šolskih tečajev. Potem pa je direktor Anton Orehar podal obširno poročilo o dosedanjem delu za Slovensko hišo. Pred družabnim delom so izvajali vrsto šaljivih točk gojenci škofovega zavoda iz Adroguaja.

Kot je določila Cerkev, smo tudi v Buenos Airesu praznovali prvo adventno nedeljo, 1. dec. 1963, kot izseljensko nedeljo. Dopoldne je bila po televiziji oddajana sv. maša in po njej predavanje z naslovom: Delovanje Cerkve in imigracija. Glavna proslava pa je bila popoldne v župni cerkvi sv. Janeza Evangelista v mestnem predelu Boca v Buenos Airesu. Sv. mašo je imel buenosaireški pomožni škof in predsednik Argentinske katoliške komisije za naseljenje msgr. J. Carlos Carreras. Asistirala sta mu direktor slovenskih dušnih pastirjev Anton Orehar in krajevni župnik De Carli. Po sv. maši je bila v župnijski dvorani akademija, kjer so nastopale posamezne emigrantske folklorne skupine. Slovence je na tej akademiji dostojno zastopala folklorna skupina slovenskih fantov in deklet iz San Justa s slovenskimi folklornimi plesi.

Prvo sv. obhajilo slovenskih otrok s področja Vel. Buenos Airesa, razen iz Slovenske vasi v Lanusu, je bilo v nedeljo dne 8. decembra 1963 v kapeli Slovenske hiše v Buenos Airesu. Prejelo ga je 60 slovenskih otrok med sv. mašo, ki jo je opravil direktor Anton Orehar. V Lanusu pa je 16 slovenskih otrok prvič pristopilo k angelski mizi že prejšnjo nedeljo dne 1. dec. 1963 v cerkvi Marije Kraljice. Neposredno pred sv. obhajilom jih je vikar Janez Petek CM toplo povabil, naj vedno ostanejo zvesti Jezusu.

Slovenski novomašnik. Med 20 salezijanskimi novomašniki je bil v nedeljo 15. septembra 1963 v Córdoba posvečen v duhovnika tudi naš rojak Anton Rant. Še isti dan popoldne je sredi cordobske slovenske skupnosti daroval prvo sv. daritev. Od slovenskih duhovnikov so ga pri tem sremljali poleg njegovega brata dr. Jožeta Ranta še Janko Mernik SDB in jezuit Ivan Caserman. Novomašnik je najmlajši sin Rantove družine iz Kranja, ki je pred pet-

najstimi leti prišla preko avstrijskih taborišč v Argentino.

Novomašniki Slovenskega semenišča v Argentini. Trije diakoni Slovenskega semenišča so na praznik Brezmadežne 8. decembra 1963 prejeli mašniško posvečenje. So to Primož Langus, Jurij Rode in Lovro Tomažin. Posvečeni so bili v bližnjem semenišču francoskih patrov Bayoncev skupaj z dvema njihovima novomašnikoma. Ordinacije je izvršil buenosaireški pomožni škof msgr. J. C. Carreras.

Novomašnik Primož Langus je opravil prvo sv. daritev naslednjo nedeljo po posvečenju 15. dec. 1963 v San Martinu pri Buenos Airesu, kjer živi njegova družina. Asistirala sta mu njegova brata, kot diakon brat Janez, župnik v Casanovi, in kot subdiakon brat Jurij, bogoslovec salezijanskega reda, ki bo tudi kmalu postal duhovnik. Prezbiter asistens in slavnostni novomašni pridigar je bil župnik Franc Glavač. Ganile so poslušalce besede, ki se je v njih spomnil matere novomašnika, kako je morala sama po smrti očeta v begunstvu vzgojiti deset otrok, od katerih je kar tri pripeljala h Gospodovemu oltarju. Novomašno kosilo je bilo za številne goste v lepo pripravljenih prostorih sestrskega zavoda Sagrado Corazón.

Novomašnik Lovro Tomažin je prvič opravil sv. daritev prav tako v nedeljo 15. dec. 1963 v San Justu, kjer biva njegova družina. Tudi on izhaja iz družine z desetimi otroki, ki pa so od njih štirje umrli. Ena sestra je pred nekaj leti vstopila v karmeličanski red v Buenos Airesu. Novomašnik je bil doma dijak škofijske gimnazije med vojno v Ljubljani. Po prihodu v Argentino je do l. 1957 najprej delal v raznih industrijskih podjetjih. Živahno se je udeleževal tudi v mladinskih organizacijah in je bil pred vstopom v bogoslovje predsednik Slovenske fantovske zveze.

Lani je izgubil očeta. Novomašni slav-
nostni govornik je bil rojak novomaš-
nika ravnatelj Jože Košiček. Novomaš-
no kosilo je bilo potem v Našem domu
v San Justu, ki je poteklo v prav pri-
jetnem domačem vzdušju, do sedmih
zvečer, ko je bila s petimi litanijami
v župni cerkvi novomašna slavnost za-
ključena.

Novomašnik Jure Rode je imel slo-
vesno novo mašo v nedeljo 29. decem-
bra 1963 v cerkvi Marije Pomočnice
kristjanov v Don Boscovem zavodu v
Ramos Mejiji pri Buenos Airesu. Bil je
gojenec škofovega zavoda in je potem
tudi vse bogoslovne študije končal v
Slovenskem semenišču v Adrogué. No-
vomašni govornik in presbiter asistens
je bil direktor Anton Orehar. Novomaš-
no kosilo je bilo pripravljeno v Sloven-
ski hiši v Buenos Airesu. Tu so šte-
vilni gostje doživeli prijetno preseneče-
nje: po magnetofonskem traku se je za-
čel glas iz domovine. Novomašnika po-
zdravlja župnik iz Ihana, rojtnega kra-
ja novomašnika, oglašajo se farani in
farni pevski zbor. Pristrčne besede in
lepo petje iz domovine je napravilo na
vse najgloblji vtis.

Duhovne vaje za slovenske izobra-
žence so bile od petka zvečer do nede-
lje popoldne, 20. do 22. sept. 1963, v
Domu duhovnih vaj „Retiro Cardenal
Copello“ v Bs. Airesu. Vodil jih je dr.
Jože Rant.

Duhovne vaje za slovenske matere
so bile 14. in 15. dec. 1963, za može pa
teden pozneje, 21. in 22. dec. 1963. Obo-
je so se vršile v sestrskem zavodu San
Vicente v okraju Villa Devoto v Bs.
Airesu. Vodil jih je dr. Franc Gnidovec.

Komemoracija za pok. msgr. Mati-
jem Škerbcem je bila v nedeljo 23. dec.
1963 v Slovenski hiši v Buenos Airesu.
Lepo prireditve so pripravili tu živčiči
Notranjci, rojaki velikega pokojnika, in
so pri njej sodelovali tudi nekateri nje-
govi sorodniki.

Prof. dr. Rudolf Hanželič je v cor-
dobskih hribih, kjer deluje, tudi letos
za januar in februar, čas najhujše vro-
čine v Argentini, organiziral počitniško
kolonijo za naše družine in otroke. Kol-
onija more sprejeti okoli 80 gostov in
vrši izredno socialno poslanstvo v naši
tukajšnji skupnosti.

Relikvije sv. Cirila med Slovenci v
Buenos Airesu. Na praznik sv. Treh
Kraljev je bila v cerkvi Marije Pomoč-
nice v Ramos Mejiji lepa slavnost: po-
stavitev relikvij sv. Cirila na oltar Ma-
rije Pomagaj.

Kmalu po enajsti uri so pristopili
h glavnemu oltarju slovenski duhovni-
ki. Prišli so v procesiji na čelu z direk-
torjem g. Oreharjem ob asistenci novo-
mašnikov gg. Jureta Rodeta, Toneta
Ranta, Lovreta Tomažina ter slovenske-
ga salezijanskega duhovnika g. Janka
Mernika. Pred glavnim oltarjem so od-
molili litanije vseh svetnikov, pokadili
relikvije na glavnem oltarju, nato pa
jih v procesiji prenesli na oltar Marije
Pomagaj. Tu so odpeli psalme in se
nato vrnili h glavnemu oltarju, kjer je
bila nato prebrana listina, s katero pa-
pežev gen. vikar kardinal Micara po-
trjuje zanesljivost relikvije sv. Cirila.
Te relikvije so za 1100-letnico prihoda
sv. bratov med slovanske narode našli
blizu Loreta. Ob času Napoleonove voj-
ne so namreč izginile iz cerkve sv. Kle-
menta v Rimu.

G. direktor Anton Orehar je nato
imel govor o razmerju slovenskega
ljudstva do duhovnika. Nato je letošnji
slovenski salezijanski novomašnik g.
Tone Rant ob asistenci gg. novomašni-
kov Jureta Rodeta in Lovreta Toma-
žina ponovil novo mašo, med katero
je bilo ubrano ljudsko petje pod vod-
stvom organista g. Štefana Drenška iz
San Justa.

Po cerkvenem opravilu so rojaki od-
šli v Ateneo, posedli h kosilu ter še
popoldne prebili v prijetni družbi.

Med novimi naseljenci v Avstraliji je tudi precej Slovencev. Mnogo slovenskih otrok se je pa tudi že rodilo v Avstraliji. Tako je npr. slovenski dušni pastir v Melbourne p. Bazilij v slovenski krstni knjigi v šestih letih in pol, odkar deluje v tem mestu, dosegel številko 500. V tem času je pa p. Bazilij v pristanišču Melbourne sprejel tudi nekaj tisoč slovenskih vseljencev.

Koliko je Slovencev v Avstraliji? Navadno navajajo število 10.000. Nekateri mislijo, da jih je več, in navajajo število 15.000. Dopisnik revije Misli (Avstralija) dokazuje na podlagi avstralskega ljudskega štetja iz leta 1961, da število Slovencev tam ne presega 10 tisoč. Ljudsko štetje namreč ugotavlja, da je „Jugoslovanov 27.396“. Med „Jugoslovane“, pravi, da so šteti tudi Hrvatje, Srbi, Madžari, Albanci in še drugi, ki so po rodu iz Jugoslavije in še niso avstralski državljani. Slovencev da je v tem številu morda dobra četrtina, t. j. ok. 6600. A nekako dobra tretjina Slovencev v Avstraliji je doslej sprejela avstralsko državljanstvo. Torej moramo številu 6600 prišteti tisto tretjino, nekako 3300, kar skupaj znese nekako 10 tisoč. — Uredništvo Misli pri objavi teh dognanj avstralskega rojaka pričakuje, da se še kdo ogasi in pove o tem svoje misli.

V Melbourne so rojaki 16. septembra praznovali pomembno obletnico. Namreč triletnico, odkar je „Padua Hall“ prenehala biti poboljševalnica in jo je melbournška nadškofija izročila slovenskemu dušnemu pastirju g. p. Baziliju, da jo je preuredil za slovenski dom, kateremu je dal ime Baragov dom. V njem imajo Slovenci v Melbourne tudi kapelo s podobo Marije Pomagaj. Se pravi nekake avstralske Brezje. Na dvorišču doma bodo pripravili tudi lursko votlino, ki jo bodo za božič lahko upo-

rabljali za jaslice in polnočno mašo na prostem, za Veliko noč pa za božji grob.

Nova pomoč za dušno pastirstvo. Dne 23. oktobra je prispel v Sydney p. Valerijan Jenko, po rodu Ljubljčan. V ZDA je bil v Lemontu najprej pomočnik p. Baziliju pri urejevanju verskega mesečnika Ave Maria, nato pa je deloval v župniji sv. Terezike v Johnstownu. Ob odhodu p. Bazilija pred osmimi leti v Avstralijo, mu je obljubil, da bo prišel za njim. Ta želja se mu je končno letos izpolnila. V Avstraliji sedaj delujejo med tamkajšnjimi Slovenci naslednji slovenski dušni pastirji: V Sydneyu p. Bernard Ambrožič, urednik in upravnik mesečnika Misli, pojoči misionar p. Odilo ter svetni duhovnik dr. Mikula, ki pa je že dalj časa na obisku v Evropi; v Melbourne pa ima svoje delovno področje p. Bazilij. Po prihodu p. Valerijana Jenka ni izključeno, da bodo tudi Slovenci v Adelaidi dobili slovenskega dušnega pastirja.

Ob obletnici ustanovitve Baragovega doma je slovenski dušni pastir p. Bazilij ropakom odkril svoj novi načrt. Na igrišču ob Baragovem domu naj bi Slovenci v Melbourne postavili slovensko cerkveno sv. Cirila in Metoda, ki naj bi bila dokaz slovenske katoliške zavesti v spomin 1100-letnice prihoda svetih bratov med Slovane, obenem pa spomenik vsem slovenskim žrtvam svetovne vojne. Načrte za cerkev sta napravila inženir Branko Tavčar in umetnik Vlado Dorič, nadškofijski ordinariat je izdal dovoljenje za zidavo, če si Slovenci res upajo zbrati dovolj sredstev za kritje stroškov. Pater Bazilij je stopil tudi v stik z občinskimi oblastmi ter ima od njih že zagotovilo, da občina za zgraditev cerkve ne bo delala nobenih ovir.

Cerkve bo moderna, a ohranila bo prvine našega domačega stila. Imela bo okrog 200 sedežev, pod cerkvijo bo dvorana, ki bo služila za odrske in druge prireditve, fantom pa za telovadnico.

Pater Bazilij misli postaviti cerkev s prostovoljnim delom Slovencev in z njihovimi denarnimi prispevki.

Slovinci v Sydneyu in okolici so imeli na praznik Kristusa Kralja dne 27. oktobra veliko romanje v lepo božjepotno cerkev Marrickville. Po procesiji po parku so bile v cerkvi najprej litanije Matere božje, nato pa sv. maša v čast Kristusu Kralju. Za orglami je bil g. Ludvik Klakočar, pela je pa vsa cerkev. Po romarski pobožnosti je bila v dvorani družabna prireditev. Na njej je nastopil moški zbor, igrala je pa tudi slo-

venska godba. Romarji so v svoji sredi pozdravili dva gosta: p. Bazilija iz Melbournea in novega slovenskega duhovnika p. Valerijana Jenka.

P. Odilo Hajnšek, ki se doslej deloval v Sydneyu, odkoder je hodil obiskovat slovenska naselja v njegovi bližnji in dalnji okolici, je od konca novembra dalje v pomoč p. Baziliju v Melbourneu, kjer je med drugim prevzel tudi vodstvo tamkajšnjega pevskega zbora. Njegov sedanji naslov: Baraga House, 19 A'Beckett Str. KEW, Vic. Njegovo sedanje mesto v Sydneyu je pa prevzel p. Valerijan Jenko.

NOVE KNJIGE

Bren o Baragi, zbral, uredil in opombe napisal dr. Filip Žakelj. Baragova knjižnica, 2. zvezek. Buenos Aires 1962. 311 str. — Po vsebini in po obliki osebnotih, ki jih obravnava, knjiga zasluži, da se razširi do zadnje slovenske družine po svetu. Dr. Hugo Bren je bil taka osebnost, da bi zaslužil, da ga pozna vsa slovenska javnost. Prireditelj v uvodu knjige o njem pravi: „P. dr. Hugo Bren je bil tako pošten človek, tako iskren Slovenec, tako globok krstjan, kot frančiškan tako zelo evangeljskega duha, tako vnet duhovnik in tako velik baragovec, da bi zaslužil temeljit življenjepis v debeli knjigi.“

Da je trditelj resnična, dokazuje kratek življenjepis dr. Brena, ki sledi uvodnim besedam. Kot povest se bere opis njegovega življenja od rojstva leta 1881 na Rovišah pri Litiji do vstopa v ljubljanske šole, in še posebej najbogatejši del njegovega življenja, ki nosi naslov: frančiškansko življenje. Že ta kratek življenjepis daje slutiti, da je bil dr. Hugo Bren velik misijonar, priljubljen pisatelj, odličen govornik in dober človek. To dokazuje njegovo delo v Evropi, kakor tudi v Ameriki, kamor je trikrat potoval.

Bil pa je tudi velik baragoslovec.

P. Bernard Ambrožič, ki je Hugonovo delo za Barago precej od blizu gledal, je o njem trdil: „P. Hugo je bil prvi Slovenec, ki je z vso resnostjo vrgel v svet zahtevo po delu za Baragovo beatifikacijo. Če je zahteva premočna beseda, zamenjajmo jo s pobudo. Stvar se ni takoj prijela. Ko pa danes gledamo nazaj, ko stavljamo toliko nade v delo za Barago, zlasti v okrilju Baragove zveze v Združenih državah in drugod, je treba ugotoviti, da je vse to delo izšlo iz pobud in zamisli p. Hugona.“ Dalje navaja knjiga, da so se podobno izražali o Hugonovem delu za Barago dr. Alojzij Odar, p. Prešeren, Jože Košiček, p. Robert Mazovec, Jože Gregorič in drugi.

Najbolj zgovoren dokaz gorečnosti p. Brena v delu za beatifikacijo škofa Barage so njegovi spisi o Baragi, katerih prvi del je glavna vsebina te knjige. Iz teh spisov vzemo polno zanimivosti o osebnosti škofa Barage ter o njegovem delu in življenju. Iz teh spisov vzemo tudi razne druge zanimivosti. Med drugim to, da je bil, v kolikor je doslej ugotovljeno, prvi Slovenec ki je prišel v Ameriko, jezuitski misijonar p. Marko Anton pl. Kapus. Eno njegovih pisem, ki jih je pisal iz Ame-

rike, je iz leta 1699. Prva Slovenka, ki je šla v Ameriko, pa je bila sestra škofa Barage Antonija, ki je leta 1837 odšla z bratom kot misijonarka, ko se je ta vračal iz obiska v domovini nazaj v misijone. Takih in podobnih zanimivosti je v teh spisih mnogo.

To delo, ki ga je opravil dr. Filip Žakelj, da je zbral in uredil te spise, je res zaslužno delo in lep doprinos k popularizaciji Baragove osebnosti. Je pa ta knjiga tudi lep spomin 10-letnice smrti p. Hugona Brena.

Koledar — Ave Maria 1964. Kot vsako leto so tudi letos slovenski frančiškani v ZDA izdali koledar Ave Maria za prestopno leto 1964. Je že 51., ki so ga poslali med slovenske ljudi. Naslovno stran in koledarski del je lepo opremil akad. slikar in kipar Fr. Gorše. Za njim prinaša Koledar zanimivo vsebino, ki bo imela vedno dosti bralcev. Seznam svetnikov in svetnic in člankov: Življenjska pot papeža Pavla VI.; Sv. oče Pavel VI. o svojem predniku; Sv. oče Janez XXIII. — duhovni sin sv. Frančiška; poslednji teden življenja dobrega pastirja papeža Janeza XXIII. in njegove poslednje binkoštno praznike ter dogodke ob papeževi smrti je opisal Roman Rus; p. Odilo Hajnšek ima opis bazilike Matere Milosti v Mariboru; Karel Mauser močno črtico Ob nevihti; Jakob Resnik opis Marijine božje poti na Primskemovem; p. Bertrand Kotnik O indijanskem misijonu v Grand Portage od 1841—1864; dr. Filip Žakelj je prispeval pregleden članek Slovensko izseljensko semenišče — Rožmanova romantika; dramatski prizor Tretji hudič je prevedel p. Danilo; članek Ob stoletnici smrti Gregorja Riharja je na pisal p. Vendelin. Od njega je tudi zanimiv članek O slovenski cerkveni glasbi. Zanimiv je tudi pregled ustroja Organizacije združenih narodov. V Koledarju objavljene pesmi so naslednje: Rajža na Gornji Jezer (Franc Pirc),

Romarjevo slovo (Silvin Sardenko), Pesmi s šmarne gore (SI Sardenko), Marija Pomagaj (Bogdan Budnik). V Koledarju so objavljena tudi poročila o VI. kat. slovenskem dnevu v Clevelandu, o Ciril-Metodovem dnevu pri Mariji Vnebovzeti v Clevelandu, o Ciril-Metodovih proslavah v Lemontu ter končno naslovi slovenskih duhovnikov v Združenih državah Amerike.

Kot v prejšnjih letih je tudi ta Koledar lepo ilustriran. Slovenski frančiškani so z njim slovenskim rojakom v izseljenstvu znova poskrbeli zdravo in zanimivo branje, obenem jim pa za vse dni v letu dali v Koledarju napotke za tesno življenje s katoliško Cerkvijo. Zato ni nobenega dvoma, da bodo rojaki tudi tokrat pridno segali po njem.

„Sveti Ciril in Metod“. V prodaji je knjiga pred kratkim umrlega prelata Franca Grivca: „Slovanska blagovestnika sv. Ciril in Metod“, ki jo je letos izdala Mohorjeva družba v Celju.

Prof. Grivec je Mohorjeva družba naprosila, da naj zanjo priredi slovensko izdajo svoje nemške knjige o slovanskih blagovestnikih (Konstantin und Method, Wiesbaden 1960), ali pa dopolni slovensko knjigo „Slovanska apostola“, ki je izšla leta 1927 in je bila prevedena v nemški, češki in poljski jezik. Prof. Grivec se je odločil, da napiše novo knjigo, ki naj bi obsegala predelano važnejšo vsebino njegovih knjig in razprav o tem predmetu, z novejšimi dopolnili in dodatki. „Knjiga naj bi bila,“ kakor sam pravi v uvodu, „kolikor mogoče poljudna in primerna za slovensko občinstvo.“

Knjiga, lepo tiskana in vezana, ima skoraj 250 strani. Okrašena je z lepimi slikami in bo s svojo vsebino razveselila še tako zahtevnega bralca.

Knjigo vsem zelo priporočamo, ker bodo po njej spoznali, kako resnične so besede, ki jih je prof. Grivec zapisal v zaključnem poglavju:

„Sveta slovanska blagovestnika sta si s svojim nesmrtnim delo postavila neminljiv spomenik, trajnejši kakor bron in svetlejši kakor marmor.

Ustanovitelji drugih narodnih književnih jezikov so postavili le podlago za razvoj narodnih književnosti. Konstantin-Ciril pa je s sodelovanjem svojega brata slovanski književni jezik in slog tako popolnoma izoblikoval, da se je staroslovanska zapisana beseda že v prvem desetletju povzpela na tako višino, kakršno so druge narodne književnosti dosegle šele po stoletnem razvoju. Staroslovanski književni jezik je še danes nenadomestljiva podlaga slovanskega in važen predmet mednarodnega jezikoslovja.

Verško in prosvetno delo slovanskih blagovestnikov... zbuja občudovanje zgodovinarjev in jezikoslovcev.

Občudovanje je toliko večje, ker slovanska blagovestnika in ustanovitelja slovanske književnosti nista bila Slovana, marveč Grka V tem se razodeva požrtvovalnost in mednarodna veseljnost genialnih posrednikov med grškim slovanskim in latinskim svetom, med vzhodnim in zahodnim krščanstvom.

Sveta solunska brata sta edinstvena predstavnik krščanske veseljnosti, glasnika mednarodnega človečanskega bratstva in človečanskih pravic.“

Dr. Franc Kovačič: Anton Martin Slomšek, ponatis v „Slomškovem letu“ v 1962, izdalo „Baragovo misijonišče“ v Argentini, Buenos Aires. 320 strani.

Slovenski lazaristi v zdomstvu so radi sprejeli predlog, naj založe drugo izdajo Kovačičevega Slomškovega življenjepisa, ki je že dalj časa razprodan in tudi drugače težko dosegljiv. Izšel je

med Mohorjevimi knjigami 1935 in 1936.

Predgovor k drugi izdaji je napisal g. France Dolinar (Rim), ki je knjigi dodal novo poglavje z naslovom „Na poti k beatifikaciji“ in ga zaključuje takole: „Za vso katoliško Cerkev je Slomšek pomemben kot eden prvih delavcev za zedinjenje Cerkve v naši dobi. Ob stoletnici Bratovščine sv. Cirila in Metoda je leta 1961 papež Pij XII. v pismu kardinalu Evgeniju Tisserantu, tedanjemu tajniku kongregacije za Vzhod, to zaslugo Slomškovo pred vsem katoliškim svetom poudaril. V dobi, ki vedno bolj živi skrivnost „Ene Cerkve“. more delo A. M. Slomška za edinstvo pospešiti trenutke, ko bo izpolnjena velika želja slovenskega naroda.“

IZ UREDNIŠTVA

Zanimiva in aktualna predavanja s pastoralnega tečaja slovenskih duhovnikov na Barbani v septembru 1963 bodo v nekaj številkah tega glasila po vrsti vsa objavljena. Avtorjem se zahvalujemo, da so nam jih odstopili za objavo. Vseh skupaj enkrat ni možno objaviti, ker bi to bil nek zbornik, ki bi obsegal več števil. Naročniki glasila pa žele prejemati posamezne redne številke z odgovarjajočimi tekočimi novicami. Vemo, da nam bodo predavatelji omenjenega pastoralnega tečaja to radi oprostili.

Pri članku „Zvestoba slovenskega naroda do Cerkve in Svete stolice“ v zadnji številki tega glasila je pomotoma izpadlo ime prireditelja, kar naj nam prizadeti oprost. Članek je bil prevedel iz italijanščine in ga tako tako dovršeno priredil za objavo v našem listu prof. dr. Lojze Kukovica S. I.

Izdaja: Konzorcij (Gregor Mali) — Urejuje: uredniški odbor, Rivadavia 234, Adrogué FNGR, prov. Buenos Aires, Argentina — Uprava: Matija Lamovšek, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina — Tiska tiskarna Vilko, S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina

